

דרכי נועם

שיעורים בעבודת ה'
לאור דברי רביה"ק
מוהר"ן מברסלב זיע"א

סימן ל"ג שיעור י"ט

תורה ק"ד ק"ה תניינא

עבודת ליל הסדר

ישיבת מאירת עיניים

ברסלב ירושלים

tateziser@gmail.com

סימן לג שיעור יט

יום ד' פרשת ויקרא, ד' ניסן תשפ"ה

פסח זה השבת הגדול של כל השנה, רבינו מגלה לנו שיש רבי שרוצה לומר לנו מה זה פסח, איך לקבל פסח. עצם הימים האלה של ההכנות לפסח יש בזה חן כזה, עשירות שאין בעולם, אין בעולם דבר כזה, עם הנבחר מכל העמים, אין דבר כזה, אשר בחר בנו, בני בכורי ישראל, ה' בא ולקח גוי מקרב גוי במסות באותות ובמופתים, קמים מהשינה, הי, מי זה? אני? כן, זה אני. בכל שנה ושנה אומרים לך שזה אתה. לא סבא שלי שהיה אז, זה אני, הנשמה שלי, התורה שלי

החן של פסח, הנה יש מצות בחוץ, יש לנו עסק עם מלכי המלכים, כל המלאכים שרפים אומרים שירה כשרק רואים את זה, יש לנו עסק עם תכלית האמת של הבריאה, החן הפשוט הזה.

רבינו לימד לנו משהו מה זה פסח בעצמו, צריך להתעורר לשמוע מה ששכחנו לגמרי, בשביל זה יש רבי, באנו ללמוד לקוטי מוהרן, מתעסקים עם הרבי, יודעים שיש משהו אחר בעולם, דעת, האמת, איך להאמין באמת. יש מי שאומר לנו מה זה שייך לנו, דבר שנשכח, שנדמה שזה גבוה.

מציאות הדעת, מי האיש החפץ חיים, מי רוצה לחיות. כל אחד רוצה לחיות, אבל אתה לא באמת רוצה לחיות, אם תרצה לחיות קח את פסח, זה יוציא אותך מטבע, מלחיות לבד. זה יתן שמחה, משמעות נפלאה מאד. אמיתי, לא סתם, אלא אמת. תחיה בשביל האמת. תשכח מדאגות וממחשבות, זה יוציא אותך מכל דרכי עוה"ז.

זה יכניס בך משהו שנקרא דעת. מה זה דעת, מבחן לבגרות? לדעת איך להיות צבעי, זה דעת גדול, נגרות זה דעת, נהג זה דעת? זה חכמות חיצוניות, חכמה שיכולין להתפרנס מזה או לעשות חובות מזה... יש דעת אחרת, דעת שהוא האמת. הה אנו הולכים עכשיו לקבל את זה מחדש, כי באמת לא ידעתי, לא ידעתי כלום, כי הטבע תמיד שובר אותך, מפיל אותך עוד פעם, לא מרגיש טוב, עובד קשה, אין לי כח היום.

הטבע, האוכל, ה' נותן לך חיים, תודה לו, תבקש ממנו בריאות, להרגיש טוב, תודה על מה שאתה כן קצת מרגיש טוב, ה' נתן לך לאכול לחבר את הגוף והנשמה, שהגוף יעשה את הפעולות שלו, להמליך את ה' בעוה"ז, יש אכילה דקדושה, מצה, לא חמץ, הכל סביב אכילה. וואו, רשע אומר מה העבודה הזאת לכם, הקהה את שיניו, כי עובדים את ה' עם השיניים, עם הכסף, יום ולילה עובדים את ה'.

אנו רוצים לקבל מחדש את הדעת, הדעת האמיתית הזו, שבלי הדעת הזו, אין הבדל גדול בין אדם לבהמה, כל הפרש הוא הדעת, בהמה לא יודע לדבר, הדיבור מביא דעת, כן. בהמה יש לה את כל המדות שיש באדם, ביישנות, שברון, פחדים, אוהב לאכול, בדיוק כמו אדם.

מתי נתעלה מלהיות כמו בהמה, לעשות קרבן פסח, לשחוט את הכבש, לכבש את המדמה, את הדעת של טבע, פחמימות, חלבונים, אבל יש ה', יש דבר מתוק מר חריף, לחם, קשה קל, ובשביל מה אני צריך לאכול, יש דעת. הפרטים יבואו. הכלל הוא הכל.

עכשיו נותנים את הקפיצה הזאת, פסח לה', דילוג, קופצים

למימי הדעת, החן של הדבר הזה שה' מסתכל עלינו, כל המלאכים מסתכלים עלינו, תראו את הבנים היקרים שלך, לומדים את ההלכות של החג, דרשת שבת הגדול, הרב אומר דרשה, בפשטות 'עמך' לא היה להם ספרים כמו היום, שמעו הלכות וקבלו עליהם פרטי עבודת ה', עבודת הפסח כל עבודת ה' מונח בזה, כל המדות טובות וכל הקדושות נמצאים בהלכות פסח. זה גאווה שאין כמוהו, אני עליון על כל הארץ, ה' הגביה אותי על במתי ארץ, על הגובה, על הגג של הגג. איזה שמחה.

וקונים לחג, עובדים קשה להוציא, כל דבר שעושים, עושים לשם שמים, חומרא או לא חומרא, מה שעושים עושים, העיקר לשם שמים, הדעת מלמד את האדם שה' נמצא בכל דבר.

המאמר הזה מי האיש החפץ חיים, שהרבי מכניס אותנו למשהו, עם ישראל קודש, באנו לדעת מה זה פסח, יש ניגונים נפלאים יפים מאד, הנהגות מאד יפות, אנשים שנזהרים להיות באהבה בקהילה יחד, זה נותן טעם אחר לחיים, הדעת הזה שרבינו מלמד לנו שהעיקר הוא שאתה תאחז בהאמונה בדעת, ואומר לך שזה שייך לך, זה אחד מהתורות שרבינו גילה דבר שיש בכל תורה ותורה של דברי רבינו, כן,

זה לא פסיכולוגיה, אחי, רבינו עושה אותך יהודי, אברהם אבינו לא היה ראוי להוליד, שרה עקרה, אין שידוך אין דעת אין פרנסה אין כלום, פתאום אברהם אבינו כן מוליד, לא כמו גוי, אלא שה' נמצא איתנו בכל רגע תמיד, לא השתנה כלום, הוא לבדו נמצא ואין חוץ ממנו.

רבינו אומר מה שהתורה מביא לאדם, כל נתיבותיה שלום, בגשמי וברוחני ובכל מה שעובר עליו, כל נתיבותיה שלום, תמיד מוצא את השי"ת, שזה הלימוד של רבינו, זה דבר שהבעש"ט גילה, דבר שעם ישראל קיבל בכלליות, רבינו מכניס לנו את הכלל הזה, וא תהדרך בפרטים, מכניס לנו את התפילה, קרבה לה' בכל עת, לתקן מה ששכחתי, להכניס לנו בשביל מה אתה חי, זה הגאולה, לצאת מלהיות לבד פה, כשאתה לבד, אתה בגלות מרירות מצרים.

תורה ל"ג מגלה לך מה שאדם צריך לדעת תמיד, לא רק צדיקים גדולים אלא אנו, צריכין לדעת שה' מלא כל הארץ כבודו, יש התורה, יש דברים מותרים, מצה, ויש דברים אסורים, חמץ בפסח, כל השנה זה בסדר מה קרה, התורה מדברת ממעשים של בן אדם, ומקרב אותנו אל הקדושה אל הדעת,

אם אדם מתנהג עם הזבל והלכלוך של עוה"ז, אין לו דעת, לכן אדם נופל מהדעת, אם הוא דואג ועצבות לא שייך אצלו דעת כלל, התורה מקדשת אותנו, כדי שנחיה, מי האיש החפץ חיים, תאהב את ה' בכל מצוה.

כלל המאמר הזה, בא ניכנס לזה עוד פעם, שמלמד לנו שאדם צריך שיהיה לו טוב תמיד, כשהולך לו טוב, להוודת לה', להתדבק בה', לחיות עם קרבת ה', הוא נמצא, הוא הזן ומפרנס בכל יום, מחדש את העולם, ומחדש אותך, רם ונישא, הוא נמצא, אתה לא נמצא, הנשמה שלך חלק אלוה ממעל, בפסח הנשמה שלך נגאלת מהקליפות ואתה מקבל נשמה יהודית, באכילת מצה.

ואדם צריך שיהיה תמיד בשמחה, רביון מזהיר את זה, אנו רגילים לדאוג, לא מרגיש טוב, עבר עלי כך וכך, בזיונות

מתחבא, ובא ללמוד ולהתחזק עם חבירים.

התורה כל נתיבותיה שלום, מביא לנו לדעת שאני רוצה את התורה, רוצה שלום, פסח עכשיו מתחילין לחיות מחדש לגמרי, מקבלים את הדבר הזה. זה תלוי בכך שאני רוצה כוסף ומשתוקק לדבר אחד, לדעת, להבין שיש לי משהו במח שנקרא מח, איפה זה הלך? הקצת הזה אני צריך, מגרד את המח ומלמד אותו שאין עוד מלבדו. איך האצבע זז, זה מכונה? איפה החוט חשמל? זה בטרייה? זה חי מה', הנשמה, ה' נמצא פה באמת באמת. מישהו נמצא פה, הוא מתחבא, אבל בפסח הוא מתגלה, גילוי שכונה, לא מתחבא יותר. איפה מוצאים את ה', בפסח, מההכנות של פסח, יכול מראש חודש זה כבר פסח בעצם, ו' ימים נגד ו' מכות. ו' דרגות להכניע את הדעת דקליפה שהוא נמצא במדות ובלב שלנו, זה הטבע, המראה הטעם והריח של כל דבר, הטבע של השמש והירח, העץ הדומם הצומח, הבלבולים של אדם, זה הקליפות.

יכול מראש חודש, כי באמת כבר עכשיו אנו יכולין לעלות אל האמונה, והימים האלה מאיך הם עיקר קליפות, בריאת גשמיות עוה"ז בחיצוניות, מזל טלה, כבש קטן, כשב כבש וטלה, הטל הקליפות שיונקים, טבע, זה עבודה זרה של המצרים, הודו משתחיים לשור, שור עובר בשוק, הם משתחיים לשור. המצרי עובד את הטלה.

ואנחנו יודעים את האמת, העולם לא יודעים מהאמת עד היום, תתעוררו חברה, אנחנו החן של ה', ה' שמח בנו רוצה בנו, והוא מתחבא, אבל כשמתגלה זה בשכל ובלב של האדם, הגילוי שלו זה בתורת הצדיקים, זה מה שאנו לומדים כאן שה' מתגלה בעולם בתורה, שאדם יודע שיש שלום, יש חיים, והרבי הוא הצדיק היחיד שמכניס את זה לכל אדם, אפילו נפלת, כן, אני רוצה שתדע איפה ה', אין עוד. תברח אליו. אם אתה לא יכול במחשבה, תדבר איתו כדבר איש אל רעהו, פסח, פה סח, תגידו תודה, תדבר איתו, וגם כשאתה לא יודע ללמוד, תדבר דברי תורה לשם שמים. תחיה עם התורה.

הוא נותן לנו דיבורים כאלה של תורה, שיש שם שפע של מדות הרחמים כאלה, שזה שפע הגאולה, לכן רבינו נותן לנו מה זה פסח, הלכות, החן של החג, השמחה, זה מספיק נורא, אבל תדע בשביל מה באת לכאן, להתקרב לה' מחדש, ההתקרבות לה' זה האמת, הדעת מתוך אמונה, אוחזים בזה תמיד מתוך אמונה, האמת הוא שהשי"ת ממלא כל עלמין, הוא ממלא, הכל מלא, אין שום דבר בעולם שנעשה בלי כונה ורצון שלו ית', והפועל יוצא גדול וקטן, גם כשאדם עושה, ה' לבדו נמצא, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, דרגות גבוהות, זה הפירוש איך ה' נמצא, ותמיד יש כבוד ה', תמיד אתה מכבד את ה', יהודי תמיד מכבד את ה', כשיש לך אמונה בלב, אתה מכבד את ה' בכל רגע.

יהודי וגוי הולכים בשוק עובדים, סוחבים, ההבדל עצום, הוא יהודי מאמין בה' ולובש ציצית, הגוי רוצה כסף ועובד עבודה זרה, יהודי תמיד מכבד את ה', בקי ברצוא ובקי בשוב,

רבינו מזהיר שאפילו בן אדם עובד בין אנשים מגושמים ליצנים ובעלי מחלוקת שהם יותר גרועים מהכל, אל תפול מדעתך, תמיד תחזור, כי ה' נמצא, כשאדם אומר 'איפה השם', הוא אפיקורס, ועיקר התשובה, דבר ראשון תחזור למציאות ה', הדעת שרבינו מכניס בנו, ונותן לנו את זה.

בעיות וצער, וכל מה שנעשה עם האדם. רבינו מזהיר אותנו אל תעשה מזה עסק.

איך מקיימים את זה, בפסח מקבלים תשובה על שאלותיהם של ד' בני, אדם אומר 'אני לא יכול', לא בשביל זה יש לך פה, תתרגל לדבר רק מהניסים שה' עושה, לא מבעיות ודאגות. אסור לומר 'קשה לי', מותר לומר, 'רבונו של עולם תן לי כי קשה לי', כך מותר לומר, כל מה שיש לך, ה' נתן לך, המדות הקשות, החולשות, התאוות, קצת נורמלי, וקצת לא כ"כ, וקצת יותר מדאי, קצת כסף או יותר מדאי, בכל דבר, תודה לה', אם עובר קשה, בה' אהלל דבר באלקי סאהלל דבר, גם כשהולך טוב, גם כשקשה, תחיה עם זה בשלום.

אם לא, זה לא חיים. מי האיש החפץ חיים, אנשים מבינים שזה הנהגה טובה, אבל אנו מאמינים שלא שייך בלי זה, כי אי אפשר להתפלל שחרית מנחה מעריב רק כשיודע שכל מאורעותי לטובה, וכך יהיה בחיים של מלכות ה', מעין עוה"ב. אם קשה לך, לא תוכל לחיות כמו יהודי, תהיה רק בעצבות. מה נקרא יהודי, בפסח מתחיל להיות יהודי, עוד לא הייתי יהודי, הולכים להתגייר עכשיו מפסח עד שבועות. יוצאים מהדברים ההפוכים,

תפילה צריכה כונה, שויתי ה' לנגדי תמיד, האם זה שייך לך, אתה עסוק? חייב לומר 'טוב לי', זהו יציאה וגאולה ממצרים, וימררו את חייהם, נפלת למקום למצב שמשלת עליך, עבד עבדים, מכושפים מזוהמים, מצרים זוהמת כל המדינות, בנייני פאר פירמידות, והם מלאים כסף וזהב, ואתה מסתובב עבד כפוף בלי נעליים, הם רודפים אותך, רבונו של עולם איפה סבא אברהם יצחק ויעקב ראובן שמעון לוי.

ה' עשה ככה, שנדע שככה הולך עם האדם תמיד, וימררו את חייהם, מי האיש החפץ חיים @, עכשיו הזמן להשתנות. לקבל את המתנה שטוב לי כל היום, רק להודות לה', ולא להשבר ולא עצבות ופחד ודאגה, רק לעבוד על זה בתפילה בכל דרך שאפשר.

וצריך שיהיה שלום במדותיו, המדות של האדם זה אהבה, ככה אדם אוהב זה וזה וזה, אוהב את הצרה הזאת ואת האוכל ואת התאוות, ולישון טוב, כן, כמה דברים כאלה, אוהבים, וכן מפחדים מה יהיה עם כסף, פרנסה בריאות, מה יהיה, ואין לך שלום בחיים, התפעלות, רוצה רולזרויס לא קטן אלא גדול, מתפעל מהבריאה ורואה אפור ענו, נצח, מנצחים אותי, כולם יש להם, לי אין, התימני הזה האשכנזי הזה, מנצח אותי, כל אחד חושב ככה על השני, והכל מלא שנאה קנאה וכבוד, צודק, אבל לא צודק, ה' עושה את זה. מה לעשות.

הוד, זה חן, חן של מלך, אני מלא חן, יסוד יסוד החיים, תענוג ושמחה.

כשאדם נופל, כל המדות נופלים, עם שכל ותפילה לוחמים, היינו אצל המצרים, הם התגברו עלינו, אנחנו השלפרים והם אידיויטים גנבים מצליחים ככה, והנה בא פסח, אנו יוצאים מכל הסיפור רק עם דעת, כשאין דעת, אמונה ושמחה, יסוד צדיק זה שמחה, ושמחת בחגך והיית אך שמח, אפילו כשאתה אומר 'אח', תהיה שמח. א"ך בגימ' אה"יה, בושות שעוברים על האדם. אעפ"כ תהיה שמח

אומר רבינו שכך יש שלום בין אנשים, מסתכל על כל יהודי שהוא חלק אלוה ממעל, כשיש לו חברים, והוא לא

דרכי נועם

אחד על האוטובוס ראש גדול ממש אבטיח, ולידו בחור ישיבה קטן, למי יש ראש גדול, לאבטיח הזה?

הנה אנו מתחילין לקבל שכל עבשיו, להתדבק בשויתי, לחשוב על מציאות ה', ונכנס לזה לפי התורה, לפי מה שאתה עובד ומקיים, זה עובד הסיפור הזה. ומראים לך שהמצוה שאתה עושה, יש בהם אהבה ויראה ודביקות, הדברים הפרטים האלה.

נו, אבל הלוואי שיהיה, יש כוונות רש"ש וכל מיני ספרי חסידות מדפיסים היום, וואו, כמה מכוונים יש בעולם? הלוואי שיהיו יותר. כמה באמת לומדים ספרי חסידות, תלוי אם יש עוגה ותה, אבל כמה רוצים לראות מה זה הבעש"ט, עכשיו היארציית של הרה"ק מאפטא זי"ע, אב"ד מעזבו"ז, איזה מתיקות. הוא מגלה מציאות ספרי הצדיקים, הם פותחים לנו מה האמת. איך חיים, איך מתחברים לה', איך לא עושים מציאות נפרד חשבון בעוה"ז, אלא מעלה ומחבר כל דבר אל השכל, אל השי"ת. הצדיקים מגלים את זה.

זה מה שאנו מקבלים עכשיו יו"ט פסח, רבינו אומר, הנה עכשיו מתחילים בזה, אח"כ מקבלים את התורה יותר בשלימות. אם לא זכית, יש לך התבודדות, ורצון לפחות. יש לך שאיפה.

מה לעשות אם באמת לא הולך, האם יש לנו תקוה? זהו ענין אהבה שבימים, בירורים שבתוך המדות. ולא מוטרד ממה שעובר עליך, ואוהב כל יהודי, ואוהב את הימים טובים וקרבת ה', אבל מה עושים כשנעשה עם האדם בעוה"ז, הנשמה נכנסת קצת תוך בית סוהר כזה, לא יכול לצאת משם, משהו גרם לו כעס וצער, איזה מדות ותאות כאלה שנכשל בהם, מפיל אותו עוד פעם, בשביל זה יש רבי. זהו הכח של רבינו וספרי רבינו, רבינו רוצה לתת לנו פסח. באור הבעש"ט מאיר לנו הידיעה הזאת, זה התיקונים שרבינו תיקן, מדבר אתך, תצא ממצרים, מי האיש החפץ חיים יאלה בא, תאמר 'אני', אני רוצה לחיות.

ולא תדאג שזה לא אמיתי לגמרי, כי כשאתה אומר כך, זה אמיתי, גמרנו. תגיד שאני רוצה. אני רוצה לחיות. מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב, לראות ימים של ברכה, זה מה שרבינו פועל. יש דבר שנקרא אהבה שבדעת. שזה המציאות של הנשמה שלך, שאתה חלק אל"ה ממעל, חלק מהבן שדבוק עם האבא לפני שנוולד, זה האחדות של המציאות מי אתה בכלל, שלא ידעת בכלל מי אתה, הנשמות שה' נתן לבני אברהם יצחק ויעקב שאנחנו חלק אלוה, הקשר של ה' אלינו הוא אחד, ה' אחד, והכל מתאחד. אנו שליחים שלו, לכן הוציאנו ממצרים, וזה מה שמאיר בפסח.

המצה מאירה את האהבה שבדעת, יומא דאזיל עם כולהו יומין, בסוכות זה המציאות של הנענועים, ושלימות המקיפין של הלולב והסוכה ביחד, וכל העולמות שלמים ומתוקנים והנפש שורה, אהבה כזאת, שבועות שער הנ', אבל ההתחלה הוא פסח, קופצים לאחדות ה', אני ולא אחר, אני פה, זהו אהבה שבדעת.

לכן נקרא יום אחד יוודע לה', קרב יום, אשר לא יום ולא לילה, לילה זה אמונה, יום זה דעת, זה מה זה, דעת של הדעת, שורש הדעת שה' משפיע עליך ומקרב אותך מחדש תמיד.

רבינו אומר שזהו ענין אור זרוע לצדיק, שהצדיק מאיר לנו את הדעת הגדול הזה, לא רק בפסח, אדם הולך בזה מדרגה

לא שזה ילך בקלות, כי יש הרבה לבושים וצמצומים, ותרגישי רחוק, עצבני, אבוד בעבודה, בעיות, בושות וצער, אבל דבר ראשון תוכל להתחיל לאהוב את עצמך עם ה', ותבין מה זה אהבת ה', מתוך תורה ומחשבה, שאתה יכול לתפוס אלקות, בכל מצוה, זקן פיאות שבת ויו"ט, וזה נקרא שלום במדותיו, שאתה תופס את ה' בתוך המצב, אתה לא מפחד מדברים אחרים רק יראת ה', ומתפעל מהבריאה, רואה את הארץ, מי ברא את זה, הבית, אבני הבנין וואו, צומח, אילן עץ פירות, זה עיקר עבודה שלך להתפעל מגדולת ה'. עובר איזה חתולה או עף איזה דג, כל דג שנשאר בחיים זה ניסים כמו שאדם נשאר בחיים, כי יש דגים בולעים אחד את השני, כמו בעוה"ז, זה מה שאדם צריך לעשות.

אדם יכול לחיות כך, כשהוא כופה את יצרו, קצת כופים את היצר, כי כמה אפשר כבר לאכול, אבל כשכופים את היצר מתוך רצון, בכל פעם בולט הקדושה, והרע נופל ומתבלבל, רק בשביל זה חיים, שתעשה אתה את החדשות, אנחנו הנציגים של מלך מלכי המלכים, עושים לו את החדשות בעולם, לא צריך את החדשות שכותבים שם, זה הכל בלוף, החדשות שלנו זה האמת, האמת של ברסלב, שזה עבודת ה'.

העיקר תאמר תודה לה' בכל דבר, להתבטל לה' בכל דבר, כל מה שנעשה, ה' עשה, ולשבור את המדות רעות, עצבות שנאה וקנאה, ואז אדם יכול לאהוב את עצמו עם ה', ומתגלה אהבה, האהבה הזו היא הצמצום ששם אתה קרוב לה'. זה אהבה, שהנפש אוהב את בוראו, פלאי פלאות מאירים לך, ומתפעל, ויש לך יראה לפני ה', ואתה מנצח ומלא חן, כל השש מדות כלולים בזה. וכך אדם הולך באהבת ה', ויודע כ מצוה. ומתגלה לו בכל עת במצוה, יש לי זקן ופאות וציצית, אפילו שאין לי ציצית שתי מטר ארוך, הייתי צריך יותר, אבל האמת שמה שאתה עושה, זה המצוה שלך, השאר זה לא שלך.

כך אדם נכנס לאהבה דקדושה, כלומר שנכנס לדעת, פה אתה מתחיל לדעת מה זה דעת, אהבה שבימים. אהבה לה'.

בהמשך המאמר רבינו מגלה שיש אהבה יותר גדולה, אהבה שבדעת לא רק אהבה שבימים, לא אהבה פשוטה שאתה מעורר, למה אני צריך את זה, כי כשאדם זוכה לעבוד את ה' כל היום בכל דבר, קם ושובר את היצר, ונכנס לדביקות ועבודה, ויגע בתורה, וכל דבר לשם שמים, אתה מתייגע ומברר את הטוב מן הרע, רוצה לדבר ככה ולא מדבר, רוצה לכעוס ולא כועס, ככה הוא כל היום מברר את הברורים ושובר את החמץ, הלבושים, נחמץ באויר של עוה"ז, נפרד מה', השתהה כאן במקום של מרירות עצבות ואהבות נפולות ומחשבות זרות והרהורים ובלבולים ודאגות, זהו מציאות החמץ.

בתוך זה יש את כל הוימררו את חייהם בחומר ולבנים, וגם בשכל ודעת המרירות הוא חומר, יש לי דבר חמור, לא יכול להתאפק מכעס, אני משוגע, תאמר הפוך, אני צריך להתגבר על משהו, זה חומר, חמור סגור.

לבנים, הכל טוב אבל צריך ללבן איזה כונה, יש לי איזה שאלה, גמרנו, וכל עבודה בשדה, מה שאדם טרוד תמיד, והשדים עובדים עליו, והגשמיות, מצרים, מיצר המח, פה רק, בעיות שקשה לי באמת, כשאין לך קשה לך באמת. אבל אסד לא יודע ערך השכל בפסח, עכשיו מתחילין לחיות. הערך של האדם זה לא כמה קוטר גודל המח, יש

דרכי נועם

כשצריך לפתוח חלון בקיר ביטון, דופקים דופקים קונגו וכו', אח"כ יכנס לך האור והכל ישתנה. איך זוכים לזה, זה הכח של רבינו, בלי זה אתה לא יודע מה זה פסח, מה זה מצה, סודות וכוונות, זה טוב מאד, פרטים, איפה השמחה החיות, המציאות הזה לדעת שיש מלך שהוא בוחר בעם ישראל, בוחר בי, הדעת הזה מגלה שאין טבע, זה המציאות של העולם, טבע שהוא דבוק עם מציאות של השגחה, כולו השגחה, וזה מביא לך שהמציאות גם כולו השגחה, וכן בדומם צומח חי ומדבר, אש מים רוח עפר, בכל מצוה בכל מדה, בכל דבר, ככה אני חי.

איך זוכים לזה ע"י שפתי כהן ישמרו דעת. וְזֶה שְׁאֲמְרוּ רְבוּתֵינוּ, זְכוּנוֹם לְבָרְכָה (מועד קטן י"ז): "כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקֶשׁוּ מִפִּיהוּ" אִם הֵרֵב דּוֹמָה לְמִלְאָךְ ה' צְבָאוֹת, הֵינּוּ שְׂכֹנֵפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֲזִי הוּא דּוֹמָה לְמִלְאָךְ ה' צְבָאוֹת, כִּמוֹ שְׂכֵתוֹב בְּדַהֲרֵי: "בְּרָכּוֹ ה' מְלֹאכֵיו גְבוּרֵי כַח" אֲלֵינוּ אֲנֹחַ דְּמִתְגַּבְּרִין עַל יִצְרֵיהוֹן וְכוּ'. כִּי עַל יְדֵי זֶה שְׂכֹנֵפֶה אֶת יִצְרוֹ, אֲזִי אוֹתֵיית הַתּוֹרָה בּוֹלְטִין וּמְצַטְרְפִין. אֲזִי הוּא בְּחִינַת נְעֻשָׁה וְנִשְׁמַע, כִּי עוֹשָׂה וּבוֹנֶה אוֹתֵיית הַתּוֹרָה, וְזוֹכָה לְמִשְׁמַע קוֹל הַתּוֹרָה מִלְעֵלָא. בְּיַדָּי מְזֶה הֵרֵב, "תּוֹרָה יִבְקֶשׁוּ מִפִּיהוּ". כִּי בְּיַדָּי יוֹדֵעַ הוּא אֶת הַתּוֹרָה, אֲפִלוּ מְדַבְּרִים גְּשָׁמִים הוּא מְלַקֵּט אוֹתֵיית הַתּוֹרָה. וְזֶה כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת, כֹּהֵן, הוּא בְּחִינַת חֹסֵד. יִשְׁמְרוּ דַעַת, הֵינּוּ שְׂיִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי הֵרֵב הַזֶּה הָאֵהָבָה שְׂבֻדַּעַת, שֶׁהוּא לְפִי מְדַרְגֵת אֵהָבָה שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִהַזְּמַן, שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד יוֹדֵעַ לֵה' וְכוּ':

רבינו מפרש שזה כח הצדיק שהוא נקי זך וצח, ושבר את כל הקליפות, לא היה לו שום קשר ליצר הרע, לעוה"ז, צדיקים מופלגים שעלו בדרגות הקדושה, לא ישבו ריק, עסקו בתיקונים יחודים ועבודות, הם הכל בשלימות. הם מגלים דברי תורה, שם פסח בגימ' שם רבינו, והאור שלו יחד עם הבעש"ט ובאריז"ל והזוה"ק, איך מקבלים את זה, יושבים ביחד בקרבן פסח, לא כל אחד לאכול כבש שלם, אני כן יכול, צלוי כזה, סטייק עשר קילו אולי ישקט הרעבון שלי. אבל לא כל אחד יכול לגמור את הכל, ואם ימעט הבית מהיות משה, ולקח הוא ושכנו, מה נעשה, נריב עם השכנים, כן אמרתי לך לא אמרתי לך

קרבן פסח טעים מאד, זה מוציא את הנשמה, המדרש אומר שמשה רבינו הנהיג את הפסחים, היה ג' כתות כמו בביהמ"ק, משה רבינו צעק נגמר כת אחד ואח"כ כתב שני, זכו לאהבה כזאת ע"י ריח הצלי שהתהלך בכל ארץ מצרים, שהגוף נמשך לזה, ריח זה מאד מושך את האדם, ג' פעמים משה רבינו צעק, והתעוררו, לא היה ביהמ"ק, זה היה בבית. ואז היה מותר חמץ, לפי הר"ן. משארותם צרורות בשמלותם, אלא שה' עשה שיהיה מצה. הרמב"ן מפרש קצת אחרת.

וואו, איזה סיפור ה' נתן לנו, בריאת העולם אברהם יצחק ויעקב, ואח"כ ד' מאות שנה גלות, מקצרים רק רד"ו שנה, השופט קיצר, ויוצאים משם, וה' בוחר בך, ומצרים היו מדינה הכי גדולה בעולם, זהב וכסף ובנייני פאר וכישוף אלקטרומגנטי, היה להם מחשבים עם AI, לא צחוק, הם המציאו את החשמל וכו', היה בלתי אפשרי לזוז, כח אלקטרו שתופס את המח, אפשר לרפאות בזה, פסח הוא הרפואה. תהיה בשמחה הנה בא הרפואה.

הצדיקים נותנים לנו אותו אור בשלימות. עשר מכות, מכים אותם, כוחות שמלכות דקדושה מכה בהם, היא בדין, אבל

לדרגה, יש מי שזוכה לאיזה דרגה של הדעת, שמפסיק להיות טרוד, יודע לברוח לה, 'יש מי שזוכה לאהבה אחרת, הנפש נקי ומאיר לו השורש, ומתחבר לשורש דקדושה, לדעת.

אומר רבינו שהתכוון עוד משהו, שכל אדם בכל זמן יש לו שני דברים או זה או זה, אהבה שבדעת, תתחיל במשהו ותתחזק בזה, כן תזכה לדרגה השניה של אהבה שבדעת. וזש"כ 'ואפילו במדות עצמן',

[ו] וְאֲפִלוּ בַמִּדּוֹת עֲצָמוֹן, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתּוֹ, הוּא הַלְבוּשִׁים הוּא בְּחִינַת דַּעַת, לְבַחֲינָה שְׂתַחֲתִיָּה שִׁישׁ דַּעַת שַׁחזוֹר אֶל הַבוֹרָא, אֶל הָאֲחָדוֹת, אֲנִי וְלֹא אַחֵר, אַע"פ שֶׁאַתָּה לֹא קָבוֹעַ, עֲשִׂית קֶצֶת מִצּוּוֹת, זֶה מִסְפִּיק לְהַקְרִיא דַּעַת לְבַחֲינָה שַׁתַּחֲתִּיָּה.

מה הפירוש? יש פה צעקה שרבינו צועק עלינו 'תפסיק לומר שאני לא יכול'. תתחזק, תהיה תמיד קרוב לה', תפסיק להיות רחוק על כלום, על הדמיונות שלך, זה הצעקה של רבינו, אם אדם מחפש 'איה' אפילו בשאל תחתית, זה כבר הכל. כך מקריבין היום קרבן פסח, שמחפש את ה', איה איה, לא מתחבא בריחוקו המסובך, אלא מחפש את ה' איה, וזה ממש הקרבת קרבן.

וזה מלבד מה שנזכר בפועל לקנות כבש קטן ולהכנס לבית המקדש, לומר הלל, ממש נתעלף, עיקר החג הוא בי"ד, בערב יום טוב, קרבן פסח הוא לצאת מעמלק שאנו תפוסים בו, ו"ד ניסן זה זמן מחיית עמלק, ה' מכניס אותך לכל הסיפור של עם ישראל, יציאת מצרים ואלפי שנה נוספים וכו', בכלליות ופרטיות פרנסה ובריאות, הכל משתנה.

אומר רבינו שבכל עתיש לך אהבה שבדעת, בכל מצוה בכל תנועה, יש לך אהבה שבדעת, מתי? כשאתה מאמין בזה. כשאתה מתקרב לצדיק, להאמין מה זה פסח, לא סתם הלכות ומנהגים ועניין, תסתכל מה שהזוה"ק והצדיקים מגלים מהו פסח, פסח הוא לידת הנשמה, לידת הדעת, לידת הקדושה, והאמונה וההשתוקקות אל הדעת נולד.

אין לך רק המדרגה של אהבה שבימים בתוהמדות, אלא מאיר לך שם גם המדרגה של אהבה שבדעת, כי כל אחד הוא בחינת דעת לבחינה שתחתיה.

כִּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכוּנוֹם לְבָרְכָה, 'מֵה שֶׁנִּשְׁטַתְּהָ חֲכָמָה עֲטָרָה לְרֵאשִׁיָּה, עֲשִׂתָּה עֲנֹה עֲקֹב לְסִלּוֹתָא' (מְדֻרָשׁ רַבָּה שִׁיר הַשִּׁירִים הוֹבָא בְּתוֹסְפוֹת יְבָמוֹת ק"ג: דְּבוּר הַמִּתְחִיל הַמְּסֻלָּים).

ענווה זה יותר גדול מחכמה, עושה אותך עקב לנעל שלה נמצא שהמדרגה הפחותה של עולם היצירה הוא בחינת דעת לעולם העשייה שתחתיו.

מה זה עולם היצירה, מעניין, אבל זה נמצא, מציאות ההרגשה, שזכית להרגיש איזה אהבה איזה יראה, זה יצירה, עשייה הוא מציאות המעשים, יצירה הרגשות שבלב בריאה עצם הקדושה, אצילות אור החכמה.

צריך להתכוון לחג הפסח. רבינו אומר כאן שאצל כל אחד יש אהבה שבדעת שזה אחדות ה' שמאיר בנשמה שלך.

נִמְצָא שִׁישׁ אֶדָם שֶׁאֵהָבּוּ שִׁישׁ לוֹ עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִדּוֹתָיו וּבְזִמְנוֹ, הוּא בְּחִינַת אֵהָבָה שְׂבֻדַּעַת שְׂלִמְמַלְלָה מִהַזְּמַן, לְהֶאֱדָם שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ:

היינו שיש בכל אחד את שתי האורות האלה, ככה זה עובד.

דרכי נועם

הביטול, והשני הוא להכניס את השכל לתוך הכלים, וצריך מאיפה לקבל את זה, או יודעים מאיפה, כי יש השי"ת, הוא נמצא, נמצא בכל שנה יותר ויותר, רוצה לעזור לנו כמו ביציאת מצרים גם עכשיו, זהו פשטות החן והקדושה של הימים האלה שאנו מקדשים את החודש. ויודעים שהנה הגיע ניסן, הגיעו ימים של ניסים ונפלאות שה' עשה, אני הולך לגלות את הניסים בבית שלי, במהות היהדות שלי, ומכינים מצות וכל מה שצריך לחג, ושמחת בחגך. ומבערין החמץ היינו עצבות וכעס, תבער את זה שלא ישאר פירור, שום דבר, לא להתחיל להקפיד על משהו, קפיצה אתה גמור, שום דבר רק שמחה.

לברר המח מחכמות חיצוניות. כל מה שאדם עושה בעוה"ז, יש בזה צורך, לשם שמים וגמרנו, אם לא, אתה מחמיץ את המחשבה, יותר מחי דקות, מאבד את החיות. ונהיה עצוב משוגע. צריך יגיעה לצאת מזה. ואח"כ צריך את האור של פסח בעצמו.

כן ה' התגלה במצרים לגאול את עם ישראל שהיו במ"ט שערי טומאה, וגילה לנו שכל המכות גילו לנו עצם השכל, הקמת השכל בדרך של אהבה שבימים, דם צפרדע כינים הם מרמזים על השכל שיש בכח האדם, עוד לא השתמש בזה. יש לאדם שכל בכח, לא השתמשתי בזה שבעים שנה, אבל אולי קצת, לא מסתכלי פאחורה, רק קדימה מעכשיו.

דמ זה בזיונות, יש לך שכל לדעת שהחיים של האדם שזה דם, הכל רק מחסד ה'. מים, גם בעלי בחירה בהמות ובני אדם הם הרוע של העולם וכו'.

צפרדע, ניגון, צריך ניגון דקדושה. השיר של פסח, מהפך את העולם לשירה וזמרה, כליל התחדש חג.

כינים כנים אנחנו, ק"ך צירופי אלקים, אל תשאל מה עובר עליך, זה דינים וקליפות, כנים, תהיה אמיתי, זה השכל בכח, שאתה לא מתבלבל מהעבר שלך. דם צפרדע כינים, בכל מכה ומכה נבנה השכל והדעת בכח, ה' ברא את השמים ואת הארץ, בעלי חיים גדולים וקטנים, אפילו שרצי המים.

למעשה זה רפואת אדם, לצאת מדם מבזיונות, ממה שקרה לו בחיים שלו, היה מליונר כזה והיה לו כסף הרבה וספינה מלא יהלומים וטבע ביום ולא היה ביטוח, הרי לא היה לך ספינה, אז מה אתה דואג, מה חסר לך, אלא שאדם בכעס ועצבות לא זוכר שום טובות, וכי אתה יושן בגן העיר עם זבובים על האף וגרביים והרינג בכיס, בלי שום מכר בעולם, הרי גם הוא לא דואג, הוא התרגל לראות ניסים בכל יום, ואתה כן דואג?

כל מכה היה מכה למצרים ורפואה לישראל, זה תיקון, גלגלתא של המלכות, בחי' מלכות זה דם, ישמע בזיונו ידום וישתוק, אם לא שותק, אין פסח ואין כלום, כי נשפך קצת יין על המפה החדשה, זה כבר סימן משמים שזהו זה, השנה הלך כה, או שאני קצת עצבני, שהמצות נגעו במים, גמרנו. ככה הוא משוגע כל היום.

רבינו לימד לנו משהו אחר, זה הדעת האמיתי שתדע שה' לבד עושה את הכל, מה שעבר עליך, ישמע בזיונו ידום וישתוק.

צפרדע זה טלפונים מקרקרים כל היום, מבלבל את הראש של אדם, רוח סערה של חדשות, הוא אמר והוא אמר והוא אמר, אבל יש ניגון דקדושה, ע"י גמרא בלילה מעוררים את הניגון, כמ"ש מהרנ"ת בהל' אפוטרופוס ג', שזה עיקר החמץ. דיבורי בני אדם, קרבן פסח מטהר מאויר של עוה"ז.

אצלינו כולו חסד, זה העיקר, שהאמונה יהיה תמיד בדביקות וטהרה. אבל על הגויים, כלה בחימה ואינימו,

אהיה אשר אהיה, הבינה מאירה למלכות, בדרך שהדיון הולך על הרע, וחסדים על ישראל, ומכת בכורות היה מכה אחרונה, גמרנו עם טבע, יצאו מההרגל הזה שיש טבע, אין גוי בעולם שאומר אין טבע, יש יהודים שמדברים ככה אבל לא יכולין לחיות ככה באמת, הצדיקים באמת חיים בלי טבע, חיים של ארץ ישראל, אין פה צבא אין פה כלום רק ה' עושה הכל, כל השאר דמיונות משוגעים שיכורים, יש רק ה'.

הצדיקים מלמדים שאין טבע, אתה אוכל בלי טבע, הולך ברחוב בלי טבע, רק ה' נמצא, אין בעולם דבר כזה, הוא מה שמכת בכורות עושה.

אנחנו ממשיכים את המציאות הזו מחדש. המציאות של וימררו את חייהם כבר נמצא ברווח, כל המרירות בחומר ולבנים, כל מה שעובר, אבל מקבלים עכשיו מחדש את החן של הבריאה, את הפסח, ושמרת את החוקה הזאת, תשמור על זה, שיביאו לך את המתנות האלה, שתזכה לאהבה שבדעת, ולא רק אהבה שבימים, ותכניס את זה בתוך אהבה שבימים, תהיה האישי החפץ חיים.

זה עומק פירוש המאמר הזה, אם תרצו להבין שני חלקי הדעת. ניתן לזה הסבר. רבינו אומר שצריך לדעת מלא כל הארץ כבודו, אפילו בשוב, עיקר התשובה הוא להיות קרוב לה' גם בירידה, אבל אני לא רוצה להיות בירידה, עוד הסבר, אדם צריך לדעת שיש ידיעה ובחירה, ה' ידע מה שתעשה, הוא רצה את זה, כי אצלו אין חטא, הוא רוצה את התשובה שלך, או מה שיהיה, זה לא דבר שאפשר להבין, בלתי מושג, אהבה שבדעת, אבל מושג לנו רק לגבי חיזוק שמה שהיה ידיעה ומעכשיו בחירה.

כל מה שאנו הולכים עם דביקות. אנשים מסתכלים עלינו כמשוגעים, תעשה מצוות ושלו, תתפלל חצי שעה וזהו, מה החיפוש הזה, מה הבלבולים האלה, מה זה אלקות אהבה ויראה וקדושת הברית וכו', הנה בא הרבי, מכניס לך משהו אחר, מודיע לך ומזהיר אותך וצועק וכועס אם אתה לא בשמחה, אתה חייב לרקוד כל היום, גם כשאתה צריך לזכות הרבה, אל תהיה שבור. אתה שומר שבת, אתה אוכל מצה בפסח אתה צדיק, אל תתבלבל,

אבל לכאוף זה סותר, אמת יש שתי דרגות, אהבה שבימים זה המצוות בפועל, שם טוב לך, אתה מברר את הלבושים, ושם נעשה שהטבע נהיה השגחה, בין בטוב בין בעקו, הצער נהיה גן עדן, הדבר הגשמי נתהפך לטוב, שורפים את החמץ באש, כי שורש החמץ בא מאש, האש זה טבע, משנים כל כלי וחפץ ע"י חימום אש, אבל יש אהבה שבדעת, להתדבק בזה שה' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, זה ההתחלה, אם נפלת, תחזור לזה ואח"כ תשוב בתשובה.

ואע"פ שרבינו אומר בכ"מ רק עבודות ויגיעות. כן כן, מזה בא עבודות ויגיעות. שאדם רואה שיכול להחזיק מעמד ביגיעה ולא להסתכל על שום דבר, אנו מוכרחים שני ההנהגות האלה. חייב הנהגה אחת של ביטול לה', אי"ה, והסתכלות בשכל של כל דבר, כמ"ש בסי' ס"א מאמר של ר"ה, מי שהיה אצלו בר"ה מקבל שכל, וזש"כ בזה"ק שמי שאכל מצה בפסח לא דנים אותו בר"ה, זכה כבר לאהבה שבדעת, לא דנים אותו, ר"ה הוא שורש השכליים, ומתגלה כל שכליים, השכל הכללי, שורש כל השכליים כולם מתגלים.

לזה צריך שתי ההנהגות המופלאות האלה, אחד הוא

דרכי נועם

ואח"כ תגיד לו שילך לאיזה משמש וגבאי, לוקח חצי שנה עד שיוכל להכנס. זה הסבה, אני ד' רגלי מלכות ה' יש לי חירות, כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו כל דאגות עוזה. אמת שאני נופל וטרוד, אבל קבלתי את הדעת. אני עבד ה'.

אח"כ מניחין **הקערה**, אורות אבא עלאה קדישא, כלים למצה ג' מוחין, שהאמצעי לוי הוא שורש הגבורות, אח"כ שוברים אותו, ושם מראים את כל הסימנים, ימין ושמאל של הדעת זה פסח וחגיגה, ביטול גדול לה', ימין ושמאל של התחלה חדשה למטה, חרוסת וכרפס, כרפס קטנות, וחרוסת המתקה, נצח והוד, ובאמצע המרור שמתהפך להיות גילוי אלקות, הטבע נהיה השגחה. ומזה יש יסוד צדיק, מרור השני לכורך.

קדש.

אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון, זה כל ההכנה של הפסח, בתחילה מאירין לאדם גדלות ראשון, במעריב עם הלל, נכנס האהבה שבימים, רק עם זה אנחנו חיים, רבינו אומר מה זה חודש ניסן הקמת המשכן, כח של רבינו, הצדיק המקים את המשכן, שאתה חי בעוה"ז שיש שם כח המכריח, להתנהג כמו בעוה"ז, דברים שמאד מכריחים אותך, אבל כשנמשך כח המושך, אומר רבינו זה מציאות יש בעולם כח משיכה דקדושה. כמו שיש הדעת והשכל, ויש מציאות שאין דעת, מה עושים אז, יש בלבול וטרדות הדעת, דעת זה דבר שהכלי שלו קיים, במח של אדם יש חכמה בינה, והדעת, תפילין ד' בתים, פרשיות ושמות, הגודל הוא הקטן, למטה מתגלה הכי גדול. כלומר שיש לך דברים פשוטים שהם כלים לדעת, הצמצומים שבהם מתחבר המכריח והמושך,

מה אדם עושה כשאין דעת. יש כח משיכה. אפילו כשאין לך דעת, אתה נמשך לשם, למה, כי הצדיק נותן לך משיכה גם כשאין לך דעת. וזש"כ בתורה א', שע"י לימוד התורה מתעלה החן והחשיבות. פסח זה מלא חן, אין דבר כזה יפה בעולם, מלך מליכי המלכים בוחר בי, ואומר לי, עכשיו יוצאים ממצרים, טיסה טובה, זהו משהו, ומאמין בזה, זהו משיבת חן ואהבה, לאהוב את זה עצמו עם ה' באהבה גדולה כזה, אני החשיבות של כל העולם כולו, זה כח משיכה חזק שיכול להפוך ולכלול את כח המכריח, פירושו שאתה לא מסתכל שאתה רחוק מה' באכילה שינה וטרדה, אלא עושה הכל מצוה, כשזה נתפס בכח מושך, זה מתהפך באמת, ואתה ממש עובד את ה', שזה עיקר המאמר שה' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, וזה עיקר מעלת האדם שמעלה את העוה"ז לה', זהו עיקר כח חודש ניסן, קרא משה, לתת גדולה, שאתה נורמלי בר דעת, כל מה שנצרך זה מצוה גדולה תיקון גדול, זה לא עבירה.

זהו בעצם היו"ט, גדלות ראשון שמתחיל להאיר את המוחין, מציאות התבונה, ובכניסת החג הם מאירים בכל הדרכים.

רבינו מזכיר כאן יצירה, נדבר הרגשה, אתה מרגיש שנצחת את המלחמה, נצחון, ביחוד נצח, באחדות ה' נצחתי את היצר הרע, הפיל אותי, אבל נצחתי אותו. זה עיקר הנצח, לנצח את היצר הרע ואת הדאגות. לנצח את הטבע הרע,

והוד זה חן משיכה, הוד מלך, בגדי כהונה, התפארות שאי אפשר לעמוד לפני זה, כי השמאל נתהפך לימין, נצח והוד מתאחדים.

יסוד, אדם מ"ה, שיש לו תענוג והנאה, מי האיש החפץ חיים, הוא חי. זהו קו אמצע. וכאן יש אמונה, ד' חלקי הנגינה, שיר

כנים, אני צודק, אנשים ישרים, טובים, יש סדר ואין חכמות, חינוך שאנו קבלנו, אצלינו יש מנהג בדיוק, כל דבר, וממילא אני יודע שקרה לי כך וכך וממילא אני כבר לא חפץ בחיים כי היה צריך להיות אחרת, לא יכול להסתדר בקלות כמו ירושלמי. לכן מגרד ראשו בכינים.

זה ג' מכות, בזיונות, ובלבולים, ואוכל את הלב על כל מה שעובר עליו ברוחני וגשמי, רציתי להיות בעל רוה"ק ולא זכיתי בשלימות רק קצת, זה נורא ואיום.

זה רפואה לישראל.

עדש, ערוב דבר שחין, שכל בפועל, להכניס עריבות דקדושה בתענוגי ערבוב עוה"ז, דבר הכל דבר ה', לאחד הכל אל הדיבור דקדושה, עולם המיתה דבר לחבר לחיים ע"י הדיבור. שחין בוער חמימות היצר הרע, צרעת הנגעים שאדם נופל לנגעי עוה"ז, אדרכה מהפך את זה לאש קדוש, יראה דקדושה.

שכל בפועל, אדם נופל לערוב, משגעים אותו ממש, דבר אין כח, מת, שחין, אש היצר והגוף לא בריא. זה נהיה רפואה, מתוך זה בא ליראת ה'.

באח"ב, שכל הנקנה. ברד יראה ואימה לפני ה', רב ושליט עקרא ושרשא לכל עלמין, בום בום, ערוב, צריך לשמוע תמיד, אחדות מים ואש, ארבה התגלות הדעת, כל הבריאה אחד, זה הצ"י, אחדות אחד בכל דבר. אכן רוח הוא באנוש, ניגון שמבטל חלל הפנוי, חושך, עומק המושג העליון. עוד לא יצאנו ממצרים, עד שעשינו קרבן פסח, כל אחד מקלכם בידכם, מוכנים להוושע, בוטח בה', זה עיקר עבודת האדם כל יום, אני מצדי מוכן להגאל, לא פצצות, ה' יעזור לי, פסח לה', קופץ לה' עושה התחלה חדשה. פסח ומילה, שני מצות עשה שיש בהם כרת, תיקון של כרת י"ד וט"ו ניסן, כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק.

ואז ה' נתן את המכה, שבעוה"ז האחיזה של השקר הוא בכבורות, אנשים חשובים, המחשבה הראשונה של היום, בכורות מצרים גססו, ואח"כ מתו, וכך נתגלו אהבה שבדעת. הוא כח של רבינו לשכנע אותנו שפסח שייך לנו, שייך לנו להתדבק באהבת ה', לאהוב את עצמו עם ה' בכל המדות, אהבה ויראה והתפארות.

עבודת ליל הסדר כולל כל המוחין שיש בכל השנה כולה.

נפרש את הסדר לפי המאמר הזה.

זה המציאות שמקבלים יו"ט של פסח, הפסח מאיר, בתחילה מציאות של אהבה שבימים, מוחין של גדלות ראשון, נצח, מציאות שה' יורד לעזור לך, נצח הוד יסוד מלכות בכל הצדדים, מאיר לך מח של דעת, שזה גדלות פשוט. וגדלות שני הוא אהבה שבדעת.

כי המצה הוא שורש דקדושה, אתה נוגע במצה, אתה נוגע באחדות ה', זה הכלי לאחדותו ית', כך הוא עשה, לחם יהודי כזה, מצה, אחדות ה', ממשיך עליך שורש האהבה, נשיקין דקדושה, דביקות הנשמה שלך עם אחדות ה', ע"ב ס"ג, גוף למטה זון ממה שעולמות עליונים מזונים, אין הפרש.

צריך כלים, לתקן את הלבושים, לכן מכינים הסבה, חירות. שאדם יושב כמו מלך, כמו אחשורש, נשען בצד, חירות זה מוחין ודעת, חז"ל אומרים שזהו חירות, זה חירות. הצדיק אמר להיות בשמחה, תהיה בשמחה, לא בדיוק תמיד יש לי את הכסא, כל השנה לרקוד על הראש, תעשה הסבה, חירות, תפיל את העצבות שלך מהראש, גם כשמרגיש הצרות, תגיד ליצר הרע שיבא מח בשתים אחרי הצהרים,

דרכי נועם

הלו, תרד לעצמך חזרה, אתה בובאלע, ילד קטן, עוד לא יודע לאכול בקדושה, נותנים לך פחות מכזית, טובלים במי מלח אצל הצדיק כל מה שיש לך, כדי שלא יחמץ. כרפ"ס, ס' פרך, כל המדות לא מתוקנים, תצעק לה, רבינו אומר סי' כ"א שהמוחין נולדים ע"י צעקה. ירק, וירק את חניכיו, להבין שיש בכל דבר כלליות ימין ושמאל. ומברכין בורא פרי האדמה כשאתה טוב באדמה, גוט אין דרערד, קבור, מברכין והכל מתהפך לטובה, כי ה' ברא את אדמה, את עבודת פרך שלי, וטובל במי מלח אצל הצדיק, מלחא דממתק מרירתא דעלמא, קצת פחות מרירות. ותמיד מקוה לה'.

בכרפס נכנסים כל המוחין דקטנות, שזה הדבר הכי טוב שיש בעולם, תמימות ופשיטות. פשוט ה' נמצא ואוהב אותי, כמו ילד תמיד שמח בגלל מוחין דקטנות שלי, הילדים יודעים לצעוק בקול, מרגיש והיא שעמדה ממש, חסל סידור פסח ממש חולם את הפסח,

הבעיה של קטנות זה רק כשזה נחמץ, שיש לו שאלה וקשיא, למה, מה יהיה איתי, וכל מיני שאלות. אז אתה קפוט, חמץ ושאר זה אחויריים קטנות דאבא ואימא, חכמל"ג שואל שאלות, זה מסוכן, רואה את העבר שלו, אוי ווי, זה קשה מאד. פסח נותן דרך לצאת מזה, כרפס הוא היציאה מהגלות. שמקבל מוחין דקטנות דקדושה. ג' דרגות. חבד חגת נהי, ימין שמאל אמצע. כל הצדדים מקבלים את המוחין דקטנות דקדושה, טובל הכל במי מלח, מקבל את התמימות ופשיטות. שבכל דבר יש לי את כ המשיכה לה', אפילו בכח המכריח. ועבודת פרך טיט.

יחץ.

צריך לשבור את המצה אמצעית, רבונו של עולם, השורש לכל הבעיות כי לא היה לי דעת אהבה שבימים, למה, כי לא היה לי אהבה שבדעת. יחץ זה מכת מחץ, עד הסוף, רבונו של עולם זה מה שחסר לי, שברת את המדות. שוברים את המצה ונהיה ד' ו'. ד' עני מלכות, מתקנים באות ו', ואח"כ יש ג' ווין באכילת אפיקומן. גם ה', תכלית הה' שזה עליית המחשבה לאין סוף.

מחביאים את האפיקומן, עכשיו עוד אין לי, רק התחלתי, עוד יהיה לי מליונים.

מגיד

הא לחמא עניא ד"י, ה"א הוא ד"י, שמקבל מהצדיק איזה הארה, בלי זה, אין חיות. כל דכפין, מי שרוצה את הצדיק, את האמת. מקבל.

כוס שני, מצד הגבורות. כוס שנותן לאדם את הארת הדעת של בינה, לא ביטול אלא הבנה, דרכים של דעת והבנה ששייך לקבל אותם, בכוס השני מקבלים את היראה, שכל איך ליראה את ה', לא ליפול ממה שעובר עליך, זה צד שמאל. הוד. שכל עוה"ז מלא הוד והצלחה, אין לי כלום, תתגבר להכניס כח משיכה לצד השמאל. לתענוג של צד השמאל.

בהתחלה לא רואים את זה, לכן צריך מצה. דבר ראשון 'והוצאתי', מוציא ואתך מלהיות בור סגור, כוס שני והצלתי, השכל צריך להציל את האדם. ועל זאת צריך לדבר ביציאת מצרים, אומרים הא לחמא עניא, עוד לא יכול לאכול את המצה.

בתורה ח' חלק שני, שצריך להתדבק לקול המוכיח הראשון, נקודה של מחשבה איך לעבוד את ה'. תצמצם את זה בראש, וזה עולה ונהיה י' מיני נגינה, תורה מ"ט.

מגיד. זה עיקר תיקון הברית. החלק הראשון של ההגדה

מרובע, נצח הוד יסוד מלכות. בכניסת החג מקבלים את זה כמו בכל ליל שבת ויו"ט, הפסח מכניס את זה בתוך מצב של מט שערי טומאה, ונולד מציאות האמונה.

ה' נתן לנו הרבה מצוות לביל פסח, הם הכלים לאהוב את עצמך עם ה' עם המצוות הללו, עם המצה, עם ההסיבה, שם מקבלים שכל, או בחשק, כח מושך, רצון והכנה, גם כשאין לי את זה, זה עיקר העצה של האדם, לא יאמר שאין לי את זה, יש לי חשק לזה אני שם, אני נמשך אחרי חן האהבה, מושך אותי, התנוצצות של אור מופלא שמושך אותי באהבה כזה, שאני רץ לשם, אפילו שהמח שלי לא שם, אבל אני לא בבעס וריחוק, אלא כבר שם ע"י החשק. קדש.

קידוש על היין, הקדושה והדעת שמקבלים לביל הסדר, במצה מקבלים עצמיות אלקות של הדעת הזה, רק יהודי כובש את כל העולם באור הדעת, אין גוי בעולם שזוכה לזה, וגם יהודי, בלי הצדיק אתה לא יכול לתפוס את זה שזה נכנס בכל הפרטים ומתבטל תמיד לאחדות ה'. בפסח מקבלים את זה. מוציא מצה כורך.

מצה שלימה ומצה פרוסה, פה מתחיל הרבה חילוקים, כי צריך להתכונן הרבה למצה, לפני כן מדברים דיבורים הרבה, לדבר וללחום מלחמה גדולה, הדיבור הזה הוא המלחמה, נבצח את המלחמה, ואז מוכנים למצה.

ד' כוסות של גאולה, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, מה זה כוס, יין משכר, אוכל משכר, בעיות משכרים, ויש אחד שהוא שותה יין המשמח, לא משכר, כמו מים זה יין המשמח, שותה רק טוב לי, יש קצת מים לחיים, נותן לך משהו שמוציא ואתך מהדאגות לרגע, שתיתי קצת יין שכחתי מהדאגות, זהו יין המשמח, שנפתח אור הבינה, נותן לך כזה ציפ, שינוי, סוויטש של המח, שהשנתה, זהו יין.

כוס הראשון כבר מתחדש האור של פסח שזה גדלות ראשון, פשטות ההתחלה שה' כן איתי, וגם עולים לעצם האהבה של ה' שזה קטנות שני, בטחון אבדטם, כוס של יין, וגם זוכים לגדלות שני, שכבר נותנים לך שכל בקידוש מקבלים שכל, אשר בחר בנו מכל עם, ממש, כן ממש, כן כן, רוממנו מכל לשון, וקדשנו במצותי, כל המצוות וואו, נתן לנו זמן, בזמן זה מתחדשים שהחינו וקיימנו.

בקידוש מקבלים מתנה רק מצד ימין, מצד האהבה, שאני אוהב את עצמי עם ה' באהבה, מקבלים חכמה בינה ודעת חדש, קבלתי עכשיו אור שנכנס בלב, לדעת שלי, שיש לי אהבה לה', ואני מנצח, כן, וגם באמונה אני מאמין בחסד ה', מאמין בנצחון שלי, מאמין ביסוד צדיק שלי, זהו צד הימין בכוס הראשון.

ואח"כ מתחיל הסדר, הכל בסדר כבר.

ורחץ.

וצריך להתחיל לתקן את עצמו, כל הכלים של אהבה ויראה, אהבות ופחדים והתפעלות ונצחנות ומשיכת חן ותענוגים, כולם מלאים בלגאני, משהו לא בסדר, לכן צריך לרחוץ, מזרקה של העיריה, מכונת שפונז'ה, מעיף את הכל, על נטילת ידיים זה יותר חזק, התורה נותנת לך את זה, אתה עושה שפריץ עד השמים, מרים את הידיים עד המוחין, נותן שפריץ לכל המדות, ורוחץ כל המדות הנפולות. ואוהב את עצמו עם ה' בכל המדות. וואו. כרפס.

דרכי נועם

ומעוררים שם המים ביחד, ומפסיק את זה באש, אש היראה אופה את המצה, והכל נתהפך לטובה, כי מתגלה הדעת שהכל נברא כדי להפוך מגשמי לרוחני.

מוציא מצה, מח ימין ומח שמאל, אחד אהבה שבדעת, ואח"כ יראה עם אהבה שבדעת.

ועיקר התיקון הוא ב'כורך', בזמן ביהמ"ק כורכים יחד פסח ומצה ומרוח, הוא בחינת ההתגלות הדעת, אהבה שבדעת מצד הדעת, בתוך הדעת שיהיה ימין ושמאל שלם, שיהיה כלים, כלליות של הדעת. מצה ימין בחי' כמה, מצה שמאל בחי' בינה, והדעת בכורך, כמו תפילין, כאן מתגלה רפואת הדעת.

מרור

כזית מרור סגולה לפרנסה, תתכוננו, לאכול כזית גדול של מרור, חמש חסה וחצי קילו חזרת... קצת זה גם טוב, העיקר לדעת שכל המרירות שעובר עלי, לטובה, ב"ה שיש לי מרירות שאני רוצה להיות איש כשר, השני אין לו מרירו תכלל.

חרוסת, חסרות, ה' כן מרחם וחס עלי. תפוחים וכל פירות מתיוקת של עם ישראל, החשק והטעם משיכה לה, 'אגוזים וכו',

כורך מתקן.

שלחן עורך.

אז יכולין לאכול, למצוא את ה' בכל הטרדות של עוה"ז, כמ"ש בסי' ז', שלחן עורך שהאמונה מראה לו את האמת בכל דבר, שכל דבר שאנו עושים זה חלק מהתורה, להיות בריא, לישון, זה עבודת ה' כל דבר, אל תתחיל לומר שנפלת, הכל חסידיש, ברסלבר חסיד, כל דבר דבוק בה' בשמחה, תמיד תופס תורה ותפילה ומפיץ אור רבינו.

צפון.

אפיקומן, להאיר את כל העבודות האלה בתוך האמונה, בזמן ביהמ"ק היה פסח מצה ומרור ביחד, בי"ד מתקנים המלכות, זה הכנה למכת בכורות, לא הביא פסח בכרת, בלילה אוכלים את זה, אתה מתאחד בזה יחד עם מצה ומרוח. מצה מוחין גדולים, מרור מוחין שנכנסים לבחינת לאה, מלכות דבינה. ויש שם קושיות, לואה וחלוש, מאחד אותם עם הפסח, בחי' מלכות. שזה עיקר הקפיצה לה', פסח לה', פה סח, פה חיים, וזה כח הדיבור.

ברכת המזון הוא הדיבור הכי חשוב שיש, ד' ברכות, ד' רגלי הכסא, בפשטות מודים לה' שהוא זן ומפרנס, ברית תורה ארץ ישראל, בית המקדש, הטוב והמטיב, אבינו גואלנו כוס שלישי.

נכנס הדעת של האהבה, בדרך כלל האהבה שבדעת הוא גבוה, בחלק שני של הסדר זה נכנס לתוך אהבה שבימים ומתחבר לגמרי. ומאיר לך מצד ימין,

הלל.

כוס רביעי, כל השירות ותשבחות, ברכת השיר, נכנסים לאהבה הגדולה הזאת, שרים לה', רואים את הבריאה, נפלאות. בשביל זה נולדתי, לא לצרות. אלא כי לעולם חסדו, נשמת כל חי.

גומר את זה, מיד יש תיקון לצד השמאל, כל העצבות נתבטל, כי גמרתי את הסדר. ממשכין כח המתקת הדינים לכל השנה, ב' הכוסות ביחד הם שני חלקי הדעת, הם בנין השכל והדעת לכל השנה.

כולו מלחמות ולא יפה, עבדים היינו, ארמי אובד אבי, מתחיל בגנות, כי זה עיקר העצה של האדם לאחוז את עצמו בהדעת מתוך הדיבור, יחוד נשיקין כזה, בונה שורש הדעת ע"י הדיבור.

כי יוגד לכם את בריתו, אמירת הגדה בקול הוא תיקון הברית תיקון הדעת, תורה ותפילה בצעקה לה', זה תיקון הדעת, בפסח מתחילין לצעוק לה', שוברים את כל הקליפות בצעקה בכח. ומדברים בפסח הוא עצמו ממלחמת עמלק, נהיינו עבדים, כמו עמלקי, כבר השתגעתי אלא שה' הציל אותי.

מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, ואח"כ יותר גרוע, מצרים, וצרות כאלה, צועקים לה' מתוך הצרה, הופכים את הצרה לתפילה, הגדה זה בעצם תפילה, אומרים לפני ה', מדברים לה', כמו תפילה. כשאדם מתפלל צריך לכוון לדבר לפני ה', סיפור הוא ששומעים איך אני מדבר לפני ה' את הסיפור, שישמעו, אפשר לומר פירושים לילדים באמצע, וגם בזה להתפלל לה', כמ"ש בסי' ה' שהמתקת הדינים ע"י התלבשות התפילה בסיפור, זה שורש המתקת הדין לכל השנה, בזה אתה שובר את הדינים, רבונו של עולם איזה צרות כאן, ואח"כ מודה לה' שקרבת אותי, ודיינו דיינו דיינו, איזה ניסים ונפלאות אתה עושה לי, וואו,

נהיית ברסלבר, שבכל דבר מצא נקודה טובה, דיינו דיינו, לא מתעקש לרצות את הכל, אלא קבלתי שכל, דיינו עם דעת, יש לי משהו, דיינו.

מצה ומרור וכורך

עכשיו כבר מוכן לאכול מצה, לקבל את הנשמה שלך, ולזכור שזה קשור אל המרוח, מי זה מרור, הדבר הכי מר שיש בעולם זה השכל שלך, אין מרירות בעולם כמו בעיות המח, אין מנוחת הנפש, מר ממות, המח של האדם שלא שמח במה שיש לו, ודואג בכל דבר, ברוחינות רציתי יותר, ובאמת אני נפלתי, באמת באמת מרירות, המצה כרוך למרור ולפסח.

התיקון הוא קרבן פסח.

אעפ שזה דבר שאני לא יכול לעשות, 'פסח שהיו אבותינו', בזמן שביהמ"ק קיים לפני הסדר היה מונח מגש עם כבש צלוי עם ריח, לומר את ההגדה בכונה היה צ"ל מלאך, כי הריח של קרבן פסח, ריח גן עדן ממש. ריח של קדושת הברית, ריח של יראה פחד ואהבה, אם לא התחזק זה ריח גשמי, אם התחזק זה ריח, כמו כל היום בביהמ"ק היית צדיק וקדוש, וקרבן חגיגה ועולת ראייה, ממש מלאך, משהו אחר.

רבן גמליאל, אומר ג' דברים ומברך גאל ישראל, זה אותה הברכה שאומרים כל יום בוקר וערב, כל יום יותר, בליל פסח זה ברכה כמיהה לגאולה, אני יודע שתגאל אותי, במעריב מברכין שהצלת אותי מחזק ממני, המתנגד, המבלבל, השונא, הוא חזק ממני, אתה מציל אותי ממנו.

מגיז, נמשך קדושת הברית, זה כולל כל התורות של הצדיק, ההגדה הוא מכילתא, תורה שיש בה אהבה שבדעת.. תורת הצדיק.

שותים כוס שני ונמשך השכל והדעת צד שמאל.

מצה

אהבה שבדעת, השורש הולך עד למעלה למעלה, משם לוקחים אותיות של עוה"ז, שנפגמו בחטא עץ הדעת,

דרכי נועם

לפסח, ומכבדים את היו"ט בכל מה ששייך, התרוממות כזאת בתוך גלות מר כזה, בין גויים, אנשים רחוקים בין גויים, מחפשים מצות, איזה התרוממות וכן של כלל ישראל.

ליל הסדר שייך וקשור עם ילדים קטנים, בן שואל, הרי שאלות זה דבר שרוב אנשים לא עושים, החכם לא שואל כי יודע הכל, כבר למד וכבר יודע, והרשע מחליט לבד, ולא שואל, מה עבודה זאת לכם, כבר ניסיתי ולא עוזר,

מציאות הגאולה כנגד ד' בנים דיברה תורה, כל אחד נופל באחד מהם, ברוך המקום ברוך הוא, ד' פעמים ברוך, כל דרגות דקדושה, להודות ולהלל להשי"ת.

והיה כי ישאלך בנך, מי אומר שהוא ישאל? אלא שהאור שנכנס שנשמה שלנו, הגאולה שגואל אותנו הוא זה בעצמו שאתה מתחיל לשאול, יש תורה, יש בעש"ט בעולם, יש רבי.

הנה אנו באים ביחד ללמוד לקוטי מוהרן, רבינו נותן לנו פסח, כל אחד רוצה איזה הרגשת התרוממות בפסח, בחור, אברך, כל אחד, איזה דיבור שמזכיר את הגאולה, איזה חידוש, איזה בהירות, וענין י' מכות. כל אחד רוצה משהו.

פסח הוא גאולה של הנשמה שלך, השראה שאתה חלק אלוה ממעל, ואתה מתחבר חזרה אל השורש, מתחילה זה היה בגלות. מצרים, חומר ולבנים, פרעה הכה במרירות, כ"כ הרבה שנים, אהה, והנה אנו באותו הגלות, כי כשאין לאדם שמחה, מוחין ודעת, דעת ברור כי ה' הוא האלקים, דעת ברור שמביא חמימות התלהבות, שמקושר עם המציאות, האדם בגלות נורא, הצרה הקשה ביותר שכואב מאד הוא צרת הנפש, הנפש לא על המקום, יש לו קושיות ומרירות. זה צער גדול ביותר, שהוא נבהל, יש לו אהבות נפולות ומבולבל לגמרי, צרת הנפש נורא, זהו עיקר הגלות בפסח מתגלה ההתחלה. אנו חוזרים להתחלה.

ליל הסדר הוא לכאן פשוט מאד, הבן שואל ומספרים לו ההגדה, אומרים את המכילתא, ווארט יפה וכו', הסדר עומד בין שני דברים, האחד להכיר גדולת ה' אותות ומופתים, אשר בחר בנו מכל עם, ומאיך אומרים הגדה בפשטות, דיינו דיינו והולכים לישון, מצוות פשוטות אוכלים כך ומטבילין כך. לכן נשתדל לנגוע בנקודת הדבר ע"פ דברי רבינו כאן.

רבינו הכניס את אור הבעש"ט בעולם, הוא נין של הבעש"ט, בלקוטי מוהרן מוזכר כל דבר של הבעש"ט, בכל תורה יש כמה נקודות של אור הבעש"ט, רחב יותר, ויורד יותר לפשיטות.

רבינו לימד אותנו מציאות איך להחזיק מעמד בפשטות, זה היופי של כלל ישראל, יהודי חסידי הוא יהודי בפשטות, בלי חלק של גוי, בלי חסידות הוא שלישי גוי, חסידות זה יהדות, איך להתלבש, איך לדבר עם אנשים, איך להתנהג, רבינו ירד לתמימות ופשיטות כזאת, אמירת תהילים וליוקטי תפילות, ולדבר לה', לרקוד בתמימות.

הִיא אוֹהֵב מְאֹד אֶת הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל סֵתֶם בְּנֵי אָדָם, הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַכְּשָׁרִים, וְהִיא אוֹהֵב מְאֹד מִי שְׁיָכוֹל לומר הַרְבֵּה תַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת בְּתוֹךְ הַסְּדוּרִים הַגְּדוּלִים, כְּדֶרֶךְ הַהֲמוֹן עִם הַכְּשָׁרִים.

בסידורים של פעם, היה הרבה הוספות, רבוננו של עולם הריני מכין עצמי להמצוה הזאת.

רבינו אוהב: 1. אנשים פשוטים, 2. אבל כשרים, לא עזבו את הכשרות. 3. תחינות. כמעט לא מצוי גברים אומרים

ה' יעזור שנזכה לשיר ולהלל, ובביא חד גדיא חד גדיא, קרבן לשמים, אחד מי יודע, רק יודע דבר אחד, שהכל י"ג, מדות הרחמים, לראות בגאולה שלימה.

חסל סידור פסח, כאשר זכינו לסדר אותו, נזכה לעשותו, לקבל דעת. תורה ל"ג רבינו מגלה את האמת. רבינו מדבר עשרים תורות על אור השכל, יש עוד שאומרים שלא התכוון לשכל, כאן דיבר מפורש, וזה לפני שרבי נתן התקרב, לפני זה יש תורות בדרך חסידות מגלים דברים למעשה, כאן בתורה ל"ג מדבר איתנו, הרבה יותר מכל מאמרים, לדעת שה' ממלא וסובב, לית אתר פנוי מניה, יש אחדות הנשמה שלך שנולד בפסח, נולד התגלות כבוד ה', ה' יעזור שנזכה להתגלות כבוד ה' ובנין ביהמק במהרה בימינו אמן

תורה קד קה תניינא הכנה לפסח תשפה, יום ה' פרשת ויקרא, ה' ניסן תשפה

ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא בתרא סימן קד

בסוף חלק שני בליקוטי מוהר"ן, רבינו דיבר דיבורים פשוטים מאד, בענין תפילה, לשפוך את לבו לפני ה', אפילו במצב שאין לב ואין מח ואין בהירות כלל, יש עצה, יש חידוש, חידוש נפלא מאד, דרך להתחבר להשי"ת בפה סח, אינו דבר פשוט כלל, אבל זה הדבר הכי פשוט בעולם.

אדם רואה שהוא סובל, סובל הרבה, ולא עושה את הדבר הפשוט הזה שמחבר אותו חזרה להשי"ת מתוך כל הבלבולים והדאגות, אדם לא יודע בכלל שיש דבר כזה.

זה נדמה מדי פשוט

לאחרים זה נדמה מדי גבוה

נלמד תורה ק"ד ק"ה, שתי נקודות נלמד לכבוד ליל הסדר, מה שיכלתי לחשוב עתה מתוך ריבוי הטרדות.

הִיא אוֹהֵב מְאֹד אֶת הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל סֵתֶם בְּנֵי אָדָם, הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַכְּשָׁרִים, וְהִיא אוֹהֵב מְאֹד מִי שְׁיָכוֹל לומר הַרְבֵּה תַחֲנוּת וּבִקְשׁוֹת בְּתוֹךְ הַסְּדוּרִים הַגְּדוּלִים, כְּדֶרֶךְ הַהֲמוֹן עִם הַכְּשָׁרִים.

אנו עומדים כעת בימי ההכנות לפסח, אחד יכול לחשוב שזה מאד קשה, אנשים נוסעים למלון רחוק, כאילו זה סתם עבודה, מאיך זה החן הכי יפה שיש בעולם, היופי של הבריאה, מלך מלכי המלכים הקב"ה, רם ונישא, לא רואים התגלות כבוד מלכותו, הוא ברא מלאכי שרפים אופנים, עולמות עד אין קץ, עולם יפה ונורא מאד, אף אחד לא מבין בכלל מה שנעשה. הקב"ה נכנס בעולם וגילה י' מכות ביציא"מ באותות ומופתים, ומבקש מאיתנו ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה, תשמור על פסח בכל שנה ושנה, חייב אדם לראות את עצמו, ממש לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים.

אדם שואל, וכי אני שחקן, אני עושה את עצמי כאילו דביקות כאילו אמונה? כן כן, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא, זה כאילו או לא כאילו? כפי הנראה שזה תלוי בזה, תעשה את עצמך כאילו, ואז יהיה ממש כך.

בכל שנה ושנה יש יציאת מצרים, כח משיכה נורא שמושך אותנו לה', בני בכורי ישראל, הקב"ה לא בחר באף אחד בעולם רק בנו, הוא נתגלה לנו שיש מלך רם ונישא גדול ונורא, נורא מאד, איך הוא מתגלה, כשמשפשים הקירות

דרכי נועם

תחינות. 4. בקשות. 5. זמירות.

מלמד אותנו לעשות הרבה עבודות בתמימות ופשיטות, וכן לומר הרבה תחינות ובקשות, תהילים זאגער, זה מה שרבינו אוהב.

וְהָיָה מְזַהֵר וּמוֹכִיחַ אוֹתָנוּ בְּמָה פְּעָמִים, לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשֶׁבֶת, וְהָיָה מְקַפֵּיד וְכוּעֵס מְאֹד עַל מִי שֶׁהוּא חָכֵם בְּעֵינָיו וְאִינוּ מְתַאַמֵץ לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשֶׁבֶת וּבְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת אוֹ שָׂאֵר עֲבֻדוֹת פְּשׁוּטוֹת,

חסידיים מזמרים זמירות, ליטאים לא היה דבר כזה, בחור שזימר זמירות זרקו אותו מהשיבה, ב"ה היום יש בכל העולם זמירות, נקוה שזה הזמירות שרבינו מתכוון כאן.

מה הכונה, על מי היה מקפיד, חכמולוג ליטפיק, או אחד שבדביקות גבוהה מאד ולא יורד לזמר בפה, היו אנשים שמדברים בלימוד ולא אומרים זמירות. קשה לומר פירוש באדם למה הוא לא מזמר זמירות. דביקות אהבה ויראה באופן פשוט, לכאן זמירות מביא הרגשה, יש איש חכמולוג, חריף, מה זמירות עבשיו. עליו היה רבינו מקפיד וכועס מאד.

בימי רבינו לא היה ויזניץ וסקולן, חזנישע ניגונים, וזה לשון 'מתאמץ', בברסלב היום זה ממש לא הזמירות שהיה, מתאמץ, חזניש.

כִּי עֵקֶר הַיְהוּדוּת הוּא בְּפִשְׁטוּת וּבְתִמְיּוּת גְּמוּר, בְּלִי שׁוּם חֻקִּמוֹת, כְּמִבְאֵר אֶצְלָנוּ כֶּבֶד בְּמָה פְּעָמִים:

יש הרבה שיטות בתמימות ופשיטות, כל אחד אומר 'כמוני ממש'.

וְגַם הוּא בְּעֶצְמוֹ, זְכָרוֹנוּ לְבִרְכָה, קִדְּם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ הַחֹלְלָת הַכְּבֵד שֶׁנִּסְתַּלַּק עַל יְדוֹ, קִדְּם לְזָה, כָּל יְמֵי הָיָה מְזַמֵּר זְמִירוֹת הַרְבֵּה בְּכָל שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת וּבְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת:

איך אפשר להשוות לזמירות של רבינו שהיה בהתרוממות נוראה כזאת, רבי נתן ראה תלמידי המגיד, והעיד שלא ראה חן כזה בכל העולם, איך הוא משוה את הזמירות של רבינו לזמירות של כל אחד? נמשיך בינתיים למאמר הזה

תורה קה

שְׂמַעְתִּי מֵאֶחָד, שֶׁהִזְהִיר אוֹתוֹ, שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל לַעֲיֵן בְּתוֹרָתוֹ, לֹא כֹאחַד שְׁלוֹמֵד וְאִין לוֹ שׁוּם קוּשִׁיא, אֲלֵא יַעֲיֵין לְמַצּוֹ אִיזָה קוּשִׁיא, וְלֹא יִשְׂאֵר בְּקוּשִׁיא, אֲלֵא יִתְרַץ אִיזָה חִידוּשׁ וְיִרְאֶה לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָתוֹ אִיזָה דָּבָר, (כְּאִשְׁרֵי הִזְהִיר עַל זֶה לְכַמָּה וְכַמָּה מְאֻנְשִׁין). וְאָמַר לוֹ: אִם תִּזְכֶּה לְכַנֵּן אֶל תַּכְּן כְּוָנְתִי בְּתוֹרָתִי מֵה טוֹב, וְאֶפְלוֹ אִם לֹא תוּכַל לְכַנֵּן כְּוָנְתִי, אֵפֵי עַל כֵּן טוֹב מְאֹד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ אִיזָה דָּבָר בְּתוֹרָה, כִּי הוּא תִקּוּן גְּדוֹל לְהִרְהוּרִים.

התיקון הוא לדעת מה שרבינו אומר, לכאן עצם התיקון הוא ללמוד מה שרבינו אומר, מלבד זאת הוסיף שזה תיקון להרהורים

כִּי כָל הַהִרְהוּרִים בָּאִים עַל יְדֵי כֹחַ הַמְדַמָּה, וְעַל יְדֵי שְׂמַחְדָּשִׁין אִיזָה דָּבָר בְּתוֹרָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת מְדַמָּה מְלֵתָא לְמֵלֵתָא, עַל יְדֵי זֶה מְתַקְנִין פְּגַם הַהִרְהוּרִים שֶׁבָּאִין עַל יְדֵי הַמְדַמָּה:

גם מי שלא מדבר לענין, הוא נכנס למדמה דקדושה, בגמ' ושו"ע יש גם ענין זה, כמ"ש בסי' נ"ד שעל המדמה הזה יש יניקה דסט"א חזק, פי שונה הלכות, רוב מדמים לא לומדים הפשט כראוי, רבינו אומר שזה גלות מצרים, פרעה, פישון, ומגדיר שלכל הפחות יהיה הרוב לשמה, יש זכרון עלמא

דאתי, ויש אחד שלומד ושכח לגמרי התכלית של החיים שלו בגלל שהוא לומד, פי שונה הלכות שלא לשמה. אומר רבינו שלענין בתורות רבינו זהו תיקון המדמה

גַּם אֲנִכִּי בְּעֶצְמִי שְׂמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ כְּמָה וְכַמָּה פְּעָמִים, שֶׁהִזְהִיר מְאֹד לְחַדֵּשׁ בְּתוֹרָה, וְאָמַר שֶׁהוּא תִקּוּן גְּדוֹל מְאֹד מְאֹד עַל הָעֵבֶר. וְאָמַר שֶׁאֶפְלוֹ דְבִיבּוֹר אֶחָד לְבַד כְּשֶׁזּוֹכִין לְחַדֵּשׁ, הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאֹד, כִּי הוּא תִקּוּן גְּדוֹל מְאֹד. גַּם אָמַר שֶׁהוּא טוֹבָה לְנִשְׁמַת אַבּוֹתָיו, שֶׁכְּבֵר נִסְתַּלַּקוּ.

דיבור אחד לבד כשזוכין לחדש, היינו דרך ישרה לבא בעבודת ה' לעובדא למעשה, האמת והחיזוק, ודרך העבודה, התעוררות נכונה. וגם טובה לנשמת אבותיו שכבר נסתלקו, ומסתמא גם לנשמה העצמית שלו גם.

למדנו הרבה דברים, אבל כדי לחדש בתורתנו, נקח את שתי המאמרים האלה ונחדש בהם דברים כדי להכין את הנפש לחג הפסח.

למדנו שתי תורות, המאמר הראשון מדבר בתמימות בקטנות, זה דרך של רבינו, עיקר יהדות תמימות פשיטות, לקום חצות, לשמור על הזמן, לא לדבר דברים בטלים, לומר הרבה בקשות ותחינות. שם עיקר ישועת האדם, כל הישועה שאתה צריך כבר נמצא בשמים, זה לא יורד רק ע"י תפילה, זהו המציאות של תמימות ופשיטות, זה עוזר לאחד שאין לו הבנה בלימוד כראוי, בפנימיות התורה, העיקר לא לישון לא לחלום, לחטוף.

זה דרך חדשה, חסידיים עוסקים בענייני מוחין, רבינו אומר תמימות ואמירות. תיקון מוחין דקטנות. וצ"ע איך מדבר בדיוק מתחינות וזמירות, איך נכנס ענין זמירות לכאן, וכי זה כל הענין. תמימות הוא לשמור הזמן, לשמור הפה, והוא רציני יודע שוית' לנגדי תמיד, איש כשר, נפשו נמוכה, ואוהב לעשות מצוות, ויש לו זמן אומר תפילות, לא מרגיש טוב לא יכול ללמוד, אומר תפילות ובקשות, מה ענין הזמירות לזה.

ולמעשה זה נהיה אחד מעיקרי רבינו תמימות ופשיטות, כי באמת בלי זה, נופלים תמיד, נהיה אויבער חכם ולץ, בלי תורה ותפילה, לכן מוכרח העצה של תמימות ופשיטות, אלא שמדברים מזה בעצמו מדי הרבה וכל אחד אומר פירוש אחר, ואומר שהפירוש של משהו אחר לא נכון, רחמנא לצלן מה שנתקם בזה, כי בזה כל אחד יכול להיות רב, כי הוא תם יותר מהשני.

המאמר השני עוסק במוחין הגבוהים ביותר שיש, תורות רבינו נכנס בשורשי מדות הרחמים, לקוטי מוהרן, מרוב עומקו אי אפשר להבינו בפשטות, רואים שזה נורא מאד, נאמר באופן כזה שכולל שורשים גבוהים מאד, לא רק מוחין וידיעות, אלא שזה מביא השפעות, ופועל בשמים דברים שלא תוכל לפעול לעולם, בקדושת תיבותיו, עומקו הוא גאונות אדירה שלא נשמע דוגמתו, יש מגלה עמוקות וכו', אבל כאן מדבר עומק ופשטות ועצה, וגאון הגאונים, כמה פסוקים וכמה גמראות ואיזה ענין של בעש"ט, בכל מאמר יש פסוקים, זה"ק גמרא, בעש"ט. ועצה, ומדבר מפשטות וגם מחשבה,

ומהו ענין תיקון הרהורי המח. יש להבין מה הוראת דבריו הקדושים בכאן. מה יש לנו לפעול בעולם?

נשתדל מתוך זה להבין ענין פסח, כי בוודאי העיקר הוא להתנהג בתמימות ופשיטות, ולחפש מאד את ספרי רבינו,

ולכן אני עושה עכשיו בתמימות ופשיטות לומר לומדות בעיון על תמימות ופשיטות, ק"ה על ק"ד.

מהו מציאות גלות, חמץ, באלו הימים נתגלה החן של כלל ישראל, שהקב"ה נתן לנו לדעת שהחמץ הוא דבר לא טוב, והרי כל השנה מברכין המוציא, וסעודת שבת, איך נאמר שהחמץ לא טוב, ובפסח נתגלה הדעת, התגלות מלך מלכי המלכים, הדעת הוא עיקר האדם, וידעתם כי אני ה', כל ד' לשונות של גאולה תכליתם לזה הדעת, לדעת שאין טבע, יש רק השגחה, אין שום מציאות של טבע.

בעולם אין דבר כזה, גוי לא יכול לחשוב שאין טבע, כי אצלו בוודאי הכל טבע, הוא לא יכול להשיג שאדם פשוט צריך לחיות ולחשוב שאין טבע, רק יהודי, בלי זה, אין יראה ואהבה ודביקות, אין שכל אמיתי כלל, כי מונח בטבע, הטבע הוא טעות.

וכן מצה, אין אומה בעולם שאוכלת מצה, מאכל שלא נחמץ עד ח"י דקות, זהו ענין חדש, בדיוק קמח ומים ולהזהר שלא יכנס בו האויר, אם נכנס האויר זה מתנפח, למעשה זה לוקח עשרים דקות עד שנעשה סדקים וכו', ה' בחר בנו מכל העמים ואמר לנו שיש דבר כזה חמץ, ויש להזהר מזה.

העולם מלא ניסים ונפלאות, הקב"ה ברא עולם הרים וגבעות, דומם, יש בו כל מיני אוצרות, זהב כסף ויהלומים, עולם יפה כזה, בריאה כזאת, ים ויבשה, ושמים וכוכבים, גדולת ה' אין לשער, רואים את זה בעינינו, והכל גדול וצומח, אילנות ועלים, ברית טובות ואילנות טובות להנות בהם בני אדם, מה זה הנאה, להנות מדברים טובים ולא מדברים רעים, להנות מעולם כשר ונאה, להנות בהם בני אדם, אדם שנהנה מגדולת ה' ולא מבהמיות. לכן מברכין על זה, כי נתחדש כח התענוג דקדושה של הבריאה.

יש דומם צומח וחי מדבר, עולם נאה מאד, בעיה אחד יש בעולם, אנשים שמדברים, ליצים, הגויים עובדי עבודה זרה, הם החסרון של העולם, לולא זה, הם עושים דברים מטונפים ומכניסים רוח טומאה בעולם, זהו מצרים, נכנס רוח טומאה בעולם, כאילו אין השגחה, הכל טבע, וכל אחד נופל בזה. וכך נחמץ המחשבה.

האויר של עוה"ז, האויר הגשמי, אלו הם דברות בני האדם, אנשים מדברים ומבלבלים את האדם, ומאבד עשתונותו,

בלי זה, היה יהודי, אנא עבדא דקוב"ה, בני בכורי ישראל, כבודו מרומם מאד. זכה לומר אשר בדברו מעריב ערבים, והבורא מחייך אליך יישר כחך, חיכיתי לך כל היום, שהכל נהיה בדברו, ואמר תיבות קדושות גן עדן, הלץ אומר שהכל כלום, וכך יש דיבורי לשה"ר וליצנות, סתם מסתובבים כאן, הוא כח המכריח שלא נתן לו להיות ברסלבר ולעשות פסח כראוי, יושב בליל הסדר עם כמה מארבע בנים, תם מדי גדול, או רשע, או מדי חכם, וכך אי אפשר להנהיג ליל הסדר או ליל שבת בלי מנוחת הנפש, אתה רוצה להתדבק בה', לזכור יום השבת לקדשו, רוצה להתעורר, ולא יכול, מבלבלים אותך בליצנות ולשה"ר, ומבלבלים את הראש.

כך זה בתוך בית יהודי, כ"ש בעולם בחוץ, הכל שקר וחדשות, זהו האויר של עוה"ז, שהוא מלא הבלים, שכל אחד רואה את העולם כדבר גשמי, סתם עולם סתם אויר, הדומם והצומח מקושרים, האויר מחובר לעולם, כי העולם מסתובב ויש כח מושך, זה מושך, חמשים קילומטר של אויר שעושה כח המושך, בתוך האוירין דעשיה יש רוח טומאה אחיזת הקליפות. זה האויר נכנס באדם ענין הדיבורים, בחי' מצורע, משכא דחויא, רוח הטמאה. בסי' ג' זה נקרא מנגן

שאינו כשר.

כי יש שאדם מרגיש דביקות ומתרומם ונמשך לה', גישמאק, חושב שויתי, ומתפלל שחרית גישמאק, מעריב, חצות, וקצת תהילים, ולומדים תורה לשמה, עם להרגיש את ה', זהו אויר דקדושה.

אבל בתוך תורה ונגינה יש תערובת יצר הרע, אדם יכול ללמוד בעל כשרון יפה, אבל לא קשור לה', חז"ל אמרו על תורה שלא לשמה, דברים נוראים, אלא שהתירו שמא אח"כ ישוב בתשובה יעלה לימודו, כשאדם עושה דבר בלי יראה ואהבה, לא עשה את המצוה, חסר רוב של המצוה, רוב המצוה הוא מציאות ה',

כשבאים לפסח צריך גאולה, תגאל אותי, אני מונח בעולם בלי יראה ואהבה, מונח בבלוף בלי תכלית, רק ברוח הטומאה, לא יכול שמחה וחיות, אין משמעות, אין בהירות, לא יכול להסתכל בשכל שבכל דבר, לא יוכל לעשות מצוה בהתלהבות וחיות. או דבר רשות, אוכל וממון, לא יכול בקדושה, מי מונע בעדו?

אומר רבינו שהמונע הוא מנגן שאינו כשר, צפרין דקליפה שהם יונקים, ממה הם חיים, ממנגן שאינו כשר, שמנגן ואינו מתחבר לה' אלא מנגן סתם, משלמים לו על החזנות וזהו, אומר תיבות התפילה עם נגון אבל הלב והתלהבות לא נמצא שם, אין שם יראה ודביקות. יש חזן שיכול לבטאות את הדביקות, באופן של חסידות או ניגונים עמוקים, שזה מביא לאדם התרוממות ומתיקות בעבודת ה'.

המתיקות הזאת היא תמימות ופשיטות, דבר תמים מאד. כשרוצים לקרב אנשים לעבודה ויהדות, הנגינה מועיל יותר מהכל, כל הציבור שלא לומדים, ולא מבינים דברים עמוקים, עם ניגון יכולין להתרומם, מתקבצים בליל שיש, צריך שיהיה מנגן, אם אף אחד לא מנגן, זה גאווה שאחד לא רוצה לשיר, מי שלא רוצה לגשת לעמוד, זה גאווה, לא רוצה להחיות את העולם בניגון,

מאיך יש מי שכן ניגש לעמוד והוא בגאווה. כנודע שרבינו מדבר ממנגן, או אדם או מצורע, בדד ישב, אל תלך בד' אמותיו, טמא טמא יקרא, אמור שאתה טמא, אם אתה מכריז כך, בסדר, תיזהר שלא אפיל אותך

כי מציאות הדיבורים, בתורה ותפילה, וכל מה שמדברים דברים בטלים, זהו עיקר הדבר שמפיל אותנו מעבודת ה', כל אדם, ביטול תורה, ביטול זמן, שריפת הזמן, כאן הוא הנקודה שאדם נופל.

אפילו בעל כשרון טוב, תלמד עוד משהו, יש הרבה מה ללמוד, תשמור על הזמן. רבינו נתן לנו תמונה של תמימות, כדי להנצל מאוירא דהאי עלמא, שאז זה מכביד עליך ואין שויתי אין יראה.

יש מצות תמידיות, העיקר הוא לדעת מה', לחשוב מה', ליראה את שמו, מקיימים את זה ע"י שמירת הזמן, מי שיש לו זמן, מובא בביאור הלכה הראשון, צריך לחזור את זה לכל הפחות פעם בשבוע, כמו צעטל קטן, בלי זה אינו יודע בשביל מה הוא חי, כלל גדול כשלומדים ומתפללים מוכרח להיות יראה ואהבה, בלי זה, לא ניגש כראוי, וגם כשצריך לפקח את דעתו, אין זה שריפת זמן, רק לשם שמים.

שני המאמרים האלה שלמדנו, לכא' שני דברים שונים, הראשון מלמד על תמימות ופשיטות, לשמור על הזמן, ולעשות מצוות פשוטות רבות, לא כתוב זמן אבל זה הכונה, ומצרף לזה ענין זמירות. והשני מלמד איך ללמוד ולעין

דרכי נועם

למלכות, ויש אתוון וברבין, הארת הבינה מוחין דגדלות. שניהם ביחד, הוא דם אד"ם, א' דם, א' מחבר דם עליון למטה, בדמייך חיי בדמייך חיי, ב' פעמים כ"ב אותיות.

אבל אם הם נפרדים, שהמוח מאיר, אבל לא מדבר כראוי דברי תורה ותפילה, כך הוא משוגע, לא אדם, מכת דם שבוער בו היצר הרע.

י' מכות שעל ידם נתגלה ה' בעולמו.

האותיות הנדברים הם הכאת אויר, ויש שמדברי סכפירה וליצנות, לכן צריך לדבר דברי אמת, רבונ של עולם אני רוצה ליהות קרוב אליך, גילוי הדעת, התגלות ההשגחה, בני בכורי ישראל, אין רגע שאני לא עושה תענוג לה', וכשנתגלה הדעת, נתגלה הדיבור, מדבר דיבור עם דעת. בלי זה, אדם הוא עצבני משוגע אין לו מה לדבר, כשנתגלה הדעת נתגלה כח הדיבור דקדושה, לדבר תהילים ותפילות. ולעסוק בתורה, שהתורה תקדש את האדם. כי הדעת והדיבור הולכים יחד

הנה בא פסח, צריך לצאת מהגלות, להשתנות לגמרי, מהו הגלות, שלא יודע שיש בורא, ולא יודע מכח הדיבור, צריך לחבר בין שניהם.

דם. עניינו בזיונות. התיקון הוא ישמע בזיונו ידום וישתוק.

צפרדע, נגינה דסט"א שמקרקר בראש, ומשגע, התיקון הוא צפר דעה, לראות את ה'.

מכת כינים, ק"ך אלקים, דינים, מדי הרבה אמת, כנים אנחנו, יש לאדם קושיות שלא רואה אלקות רק מרגיש את עצמו, ויש לי בלבולים רציניים, כנים אנחנו, אבל יש כן דקדושה, כן יסוד, אמונה ואמת, יש אמת שה' בחר בנו מכל העמים ויש שמחה עצומה.

צ"ך הוא הולדת השכל של האדם בבח, ה' נתגלה בעולם להראות לנו ניסים נוראים לדעת שאין שום טבע, שינויים נוראים לדעת שהעולם מתנהג בהשגחה, אפילו עוה"ז יכול להשתנות ולהתהפך.

אנו נמצאים בתוך הטבע והדעות העצמיות שלנו, כל אחד מרגיש מה שעובר עליו, הנה בא גאולה, הנשמה שלך נפדית, הנה בכל שנה אני יוצא ממש ממצרים, חלק מהנשמה שלי יוצא ממצרים, מה זה סדר, אנשים באים וצועקים ומדברים, אבל זהו התיקון לכל המהפך הזה, איך מתקנים את זה.

בכל שנה מקבלים הארת הקדושה, מוחין קדישין שיש בהם שני חלקים, האחד הוא מתנה, דרך לחבר הקול והדיבור, לחבר שפע דקדושה שיכנס לתוך עוה"ז, שפע דקדושה יש תמידי, ה' מנהיג את העולם, שפע שנקרא קול, וצריך שזה יכנס בתוך העניינים שלי, לראות שהעולם אלקות, ומזה נעשה שירות ותשבחות, נעשה מזה ניגונים, שהלב שלי, האהבה שלי, זה האהבה יש לי לה', היראה יש לי לפני ה', לא עצבני, אלא רציני בשמחה לפני ה', התפארות וכו'.

פרעה אותיות הערף, לעומת הפה, הוא תופס את הקול שלא יכנס אל הדיבור, הקול הוא מציאות החיות, שלא נכנס ומתחבר למטה. זהו נקרא חמץ, כן ביאר מהר"ת שם, כי חמץ מציאותו אויר דברי לשה"ר של עוה"ז, דיבורים סתם, אוירים, באמת האויר הוא מציאות של הקליפות בעולם, כאן חיים ברויאים שהם כופרים, ובתוך זה היה צריך להיות יהודי שהופך מציאות האוירים לשירות ותשבחות.

החלק הראשון של ההגדה הוא צעקות ותפילות. מתחיל בגנות, אני כלום, ובכל דור עומדים עלינו, ואתה מציל

בתורתו, יש פירושים ווארטים, אבל רבינו השאיר תורה שיש תמיד מה לעיין, בתחילה לא מובן, כשרוצים להבין, צריך לחפש אחד שהבין כראוי, יהיה איך שיהיה, אם אתה מחפש באמת יהיה לך חידוש נפלא, בתממות, תבין שיש שכל דקדושה, וצריך ע"י תורה לבא אל השכל, תורה א', וכן תורה ב', התבודדות, חרב של משיח, נוקבא דפרדשקא לא יודע מה זה, אבל זה משהו גדול.

בחודש ניסן מתגלה שם ה', יציאת מצרים מתגלה אני ה' ולא מלאך ולא אחר, האור הגדול ביותר שיש בעולם מתגלה בפסח, מאידך הכל תמימות ופשיטות.

וכבר ידוע מספה"ק שמפסח עד שבועות עוסקים להמשיך הקדושה שנקרא מוחין, ויש שני מיני מוחין, גדלות וקטנות, ובכל אחד מהם ב' מדרגות, אחד יותר קרוב אלינו, גדלות ראשון, והשני גדול יותר, גדלות שני.

הזמין לנו השי"ת שני מאמרים אחד במוחין דקטנות ואחד מוחין דגדלות, כדי ללמוד עבודת הפסח כראוי.

בהלכות אפוטרופוס הלכה ג' אומר רבי נתן מהו עיקר הגלות, וימרו, שאדם נעשה כמו בהמה, יש אצלו קול בלי דיבור, לא יכול לחבר את הבהמיות, המדות שאדם בוער להנאות עוה"ז, כעס בלבולים וגאווה, לא יכול לחבר את זה לנשמה, הנשמה הוא בחינת קול, הארת הקדושה, שפע המוחין, שפע דקדושה שמתגלה בבחינת קול, יוצא מעולם הבינה ו' מדות דקדושה, יש קול של אהבה, יש קול של יראה, יש כל מיני אהבות ויש פחדים, יש קול של התפעלות, שפע דקדושה, ובתוך הקול הזה יש כל ההרגשות, לנצח, להוציא לפועל דבר שבקדושה, הוד, התפעלות, משיכה, יסוד תענוג דקדושה, זהו עיקר האדם.

יש קול דקדושה. כמו ניגון שתופס את האדם, בהירות של הרגשת ה', זה מאד קל בעבודת ה', וכך יוכל להתפלל, לעשות דבר גשמי באופן אחר לגמרי, לעשות מצוה בהתלהבות, כי הקול נכנס בתוך הדיבור. וכן לחשוב מה אני אוכל, מה אני עושה, עושה עכשיו דבר מצוה, דבר טוב, כך הקול נכנס בדיבור, תרוה שבכתב בתוך תורה שבעל פה למעשה, ומזה נעשה חיות והתלהבות.

בלי זה, קשה להתעורר להיות בעל מוחין וחיות.

זה נקרא ניגון. רבינו מזכיר כאן זמירות שבת, ה' נתן לנו שבת קודש, באים לקיים זכור את יום השבת לקדשו, וזה דבר נורא ומתנה נפלאה, שבת קודש, למה מזמרים בשבת, להורות על גדולת ה', השבת מעיד אחדות ה', הנה היה לנו ד' שבתות שקלים זכור פרה והחודש, והנה מכינים עצמנו לשבת הגדול, פסח גם נקרא שבת, ממחרת השבת,

שבת הינו שהבריאה עצמה מעידה על אחדות ה', אבל אין יודעים מאחדות ה' בלי פסח, מי מונע מגילוי זה, נגינה דס"א, העולם נופל למכת דם צפרדעים, צפרדע מקרקע קרע קרע, ויש צפרדע לץ שמבלבל את האדם, רוח של שנאה וליצנות, קשה לדבר דיבור של אמת. צפר דעה, אתה רואה דעת דסט"א, ויש צפרדע דקדושה לצאת מהבהמיות.

מכת דם

היום היה יארצייט הרה"ק מאפטא זי"ע, הוא מבאר שיש כ"ב אותיות דקדושה, ה' כרת ברית עם אאע"ה שנדע מהקדושה, והוא ע"י שיהיה לך פה שחותך כ"ב אותיות דקדושה, הם יתנו לך בהירות ושכל, כ"ב ועוד כ"ב בגימ' ד"ם, כי יש אתוון זעירין, האור שנכנס בתוך הבריאה, הנהגת העולם הם אותיות לשה"ק חיות הבריאה שנכנס

דרכי נועם

חימוץ וקלקול. וכן רואין בפועל שהילד הקטן מרגיש יו"ט יותר מכל הצדיקים הגדולים, רואה תמונה של מצה, וצועק ומזמר לה' והיא שעמדה,

רבינו נותן לנו תמיד את המתיקות הזאת, זה נקרא קטנות דקדושה.

לכן עיקר המאכל של העולם כל השנה הוא חמץ, שהלב שלך יש שם מצוות, זהו חמץ, לאחד הדיבור אל הקול, התגלות קול ה' בעולם הוא הדיבור.

בשבועות נעשה יחוד קול ודיבור בשלימות, בקרי"ס הוא התחלה, ואח"כ הותר החמץ,

אם אין אדם מחזיק מעמד בתמימות ופשיטות, הוא ריק לגמרי, עושה מציאות מההרגשות שלו, ולא נאריך בזה, אדם נופל מזה מאד.

כשיש מח, יכול לעשות דבר בקדושה עם כוונת לב, ואח"כ, אפילו מאבד את המח, מאמין וזוכר את הדבר שהיה, וגם אח"כ יכול לעשות הדבר בקדושה.

זה שרבינו מדבר כאן שהעיקר הוא תמימות ופשיטות, זה ממש גאולת פסח. כי הגלות הוא המציאות שסתם אוכל סתם יושן סתם עושה, כי בפשטות הקטנות שלך אתה לא יכול להבין, בני בכורי ישראל, שאתה עבד ה', שלח את עמי, אתה עושה תענוג לה', הנה בא פסח, גואלים אותך, מרימים אותך, לא סתם עוד פסח, אלא ממש אתה יוצא עכשיו ממצרים, לא מבין? לא צריך להבין, זה הרבה יותר מזה, תענוגים ותיקונים, וכל החסדים שבעולם רק ע"י שאתה מחובר לה'.

והכל רק בזכות ששומר על עצמו איך להשתמש עם המציאות, להבין מה זה אדם, אין לו כח גדול במוחו, יותר גרוע שהוא מסובב באוויר, דעות כוזבות, חברים, משוגעים, כל אחד מסובך, רק הצדיקים והכשרים הם בהירים, מלבד מהם כל אחד מבלבל אותך בפירוש אחר מה זה תמימות ופשיטות, רבינו מגלה מה זה, לשמור על הזמן ולומר אמירות, אם נפלת, תדבר לה' בפשטות, רבוננו של עולם אני רוצה להיות קרוב אליך.

כל המאמרים האלה בסוף חלק שני מדבר מתפילה, פה סח, פה חיים, תחיה חיים טובים, כי בלי זה, עובר מרירות, תספר לה'. אם נפלת, זה בגלל שאתה מסובב בלצים שלא מאמינים, אז גם אתה לא מאמין שה' מסתכל על ההליכה והאכילה שלך, כי אחרים אמרו לך שאין דבר כזה, אתה לא מאמין שיש נחת רוח מהלימוד תורה שלך, כי יש אויר שמבלבל אותך, זהו הנגינה דסט"א.

בפרט כשיש נגונים ממש, חזנות, או סתם ריקוד, הנה מדובר מענין שהוא דביקות הכי גדולה בה', והוא עושה סתם, זה משפיע עליך מנגן שאינו כשר, שמפריע לך מלהתחזק. כאן רואים החילוק בין ניגון לניגון, וצריך לפדות את הנגינה,

בכל שנה בפסח צריך לפדות את הנגון, קול דודי דופק, פתחי לי, תגאל הניגון, חמימות הנפש הוא שהלב מנגן לה' שירות ותשבחות, זה מה שרבינו הקפיד מי שלא מזמר זמירות. מה ענין זמירות אצל פשיטות ותמימות, אלא שהענין מחובר לתורה ג', שצריך מלכות דקדושה, להכניס את ה' בזה העולם בתמימות בחי' מלכות, וזה תלוי באמירת גמרא תורה שבעל פה, להתקשר להתחבר, ללמוד איזה

אותנו, מתחילה עובדי ע"ז, ואתה קרבנו המקום וכו', ומיד נפלתי עוד פעם צרות צרות.

אבל החלק השני של הגדה, אחר המצה, הוא רק שירות ותשבחות.

האוויר שלנו הוא תמימות ופשיטות לעשות ניגונים.

רבינו מדבר בכ"מ שכדי לזכות לדעת, לחשוב מאלקות ועומק דברי תורה, ושכליים שבעולם, מוכרח להחזיק עצמו בתמימות ופשיטות, היינו להיות בשמחה, ולחיות עם בטחון ואמונה, ולשמור כל דיבור פיו, ולחטוף תורה תפילה ותמימות. לשמור על הזמן, לא לומר שאין לך עצבים, לכן אין לך עצבים כי אמרת כך.

אל תחכה להרגיש כדי לעשות, תתחיל לעשות, ואח"כ תרגיש, תהילים, דרך הלמוד, אם יכול עיון מה טוב, דיבורי קדושה עושין אוירין לחבר את המציאות שלך לקדושה.

סביב זה יש אוירין המונעין, דעות כוזבות, ותאות, או מניעות, אוירין כאלה שאין שם חיבור בין מדות שבלב, העביות והגשמיות לא מחובר אל המח, זה נקרא חמץ, שנכנס אוירא דהאי עלמא. זהו חידוש שהיצר הרע נקרא חמץ , ,

עיקר תקות האדם שייזכה לחבר את עצמו אל המח.

בכל השנה יש מוחין דקטנות, שזה המוחין הכי מתוקים שיש, בעולם נהיה שפה מדוברת אני במוחין דקטנות, תגיד עצבים או דאגות. מוחין דקטנות זה הארת הקדושה שאדם יכול להצליח להחזיק מעמד בכל מצב.

מוחין דקטנות זה מציאות שאדם יגע ועובד על עצמו, בחי' כרפס, ס' פרך, עובד על שש המדות, וירק את חניכיו, נפלתי ונרדמתי וקם מחדש, משתדל אולי יאמר דיבור טוב, והירק עמוק באדמה, אבל טובל במי מלח של הצדיק, שמוצא טעם אפילו בעבודות שלו. טיבול היינו יחוד, דם העליון כ"ב אותיות עליונים מתייחד בכ"ב אותיות תחתונים, תמימות ופשיטות הוא סוד טיבול, שבכל מקום אני מתאחד ומתחבר.

מוחין דקטנות עיקר הבעיה אם זה מחמיץ בקושיות, אבל כשיש תמימות ופשיטות הוא עיקר הקיום, מה שאני חושב זה שטות, בעצם הייתי צריך לישון עכשיו, כיון שאני ער, אני לומד משהו, וזהו.

ביעור חמץ הוא לעזוב את האוויר של עוה"ז, שנדמה לך שאתה יכול להבין, תאמין שהכל אלקות ולא יכול להבין הכל עכשיו, עכישו רק בחינת שינה וביטול כליל , לא לחשוב כלל, זהו מוחין דקטנות דקדושה.

יש מוחין דקטנות מצד ביטול אבא עלאה, שפע של חכמה שמאיר באדם ומבין שלא צריך לחשוב כלום, רק תמימות, ויש קטנות מצד ההבנה , כרפס, שיש הבנה שהתמימות, ההכנה ליו"ט, קניות, לא סתם אנשים מסתובבים בעולם, לא לא, אלא תבין שהעוה"ז מושך משיכה דקדושה, זה לא מח, אלא משיכת לב, זהו מוחין דקטנות מצד הבנה.

מצד הביטול, הוא להיות בטל למציאות ה', בשני חלקים האלה אפשר לחיות חים טובים תמיד בשמחה, פעם בטל לגמרי ופעם בהבנה. כך יכול להחזיק מעמד בעבודת ה'.

בענייני הבנה והשגה, זהו תכלית האמת, השגות אלקות, וחלק מזה הוא קטנות, צמצומים דקדושה, עוד הלכה, עוד משנה ברורה, עוד תפילה, תמימות. וכאן הבן שואל, שאלות וקשיות היינו שיהיה קושיות אחרות לגמרי בלי

סברא, קושיא ותירוץ, בתחילה לא מובן, וכו'.

הלימוד הפשוט הזה, בלילה בתוך הקטנות, מתקן את האויר, כי ע"ז אתה עוזב את אוירא דעוה"ז, וזהו ביעור חמץ, כי מציאות החמץ הוא בהמיות.

קרוב פסח הוא העלאת הבהמיות, קול ושפע שנתפס בקול סתם, התעוררות לתאוות וכל אכילה גשמית, כל מה שאתה שומע, נהיה התעוררות של ריקנות וגלות, וימררו, בלבולים וטרדות ותאוות, הכל בגלל שהקול לא האיר בדיבור, יש הנהגה שה' מנהיג את הבריאה במדות, קול דקדושה, וזה לא נכנס אצלך בבחי' מלכות דקדושה מצומצם בזה העולם. אתה ממליך את ה' בעולם הגשמי, הוא גאל אותך מעבדות, והנה אתה מגלה את ה', והקול מתאחד עם הדיבור, נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה.

רבינו אמר מאד איש תמים כשר, שמתחבר תמיד לה' עם דיבורים פשוטים, זהו פסח, פה סח, ההגדה הוא תקון המוחין תיקון הברית, כך יהיה לך דעת וגאולה, בלי זה, נופל למקום של קטנות ונופל לדעות כוזבות.

בזה מובן מה שהתחלנו עכשיו בפסח להכנס לאור גאולה, כי העוה"ז מלא הבלי דיבורי שטות, כתיבות ודעות מבלבלין, ויש גם ניגון דסט"א, הרגשה של כפירה, וילדקייט, ושגעון, אבל יש נגינה דקדושה.

השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, כאן בירושלים, בבית המקדש, כולם באים להקריב קרבן, זה קיבוץ גדול, ג' פעמים בשנה, כולם מתקבצים בצדיק ביהמ"ק, אנו מתקנים את זה בר"ה, לקבל את הדעת, וידעתם.

אבל יש גלות קשה, צוחקים על ניצוצין, ואיפה אהבה דקדושה, אדם לא תופס את זה.

ההתחלה הוא בתמימות, עכשיו מבערין החמץ, שהאלקות בחי' קול נכנס בלב שיש בו המדות, כשנכנס בו הקול, יש לך יראה לפני ה', אהבה לפני ה', כל מה שיש לך הוא בתוך בחי' הקולות דקדושה. וזהו יחוד קול ודיבור, יחוד קוב"ה ושכינתיה, אם לא עושה את זה, אתה עבד לקול פרעה, הערף, שהקול נתפס בהערף, וימררו, בחינת חרון, זה מוחין דקטנות

האירז"ל מגלה בשעה שבא מוחין גדולים, דוחין את הקטנות למקום הנמוך הנכון, לדעת שיש זמן שעובדי סאת ה' בתמימות, אם אחד אומר שאסור לחשוב משכל דקדושה, הרי יש סתירה שתי מאמרים, קד קה, תמימות או מוחין, אלא שהעיקר המוחין הוא תיקון ההרהורים, שהעוה"ז לא יפיל אותך שחשבת ממהו כלום, חשבת על כבוד, על אוכל, על פחד, צריך תיקון ההרהורים, רבנו מאיר לך חיזוק והתעוררות, שהוא עצמו המוחין הגדולים של פסח. מה שהרבי נותן לנו בפסח, מלמד אותנו מהו יו"ט מהו פסח, לא סתם יום, אלא זה כל החיים שלי עכשיו.

הנה אנו באים לקבל מתנה מרבינו, לשנות את המח לגמרי, העיקר הוא לחשוב שאין עוד מלבדו, לשמוח בכל מצוה, בגדולת ה', אם לא יכול, עכשיו תחיה במוחין דקטנות, לתפוס אמירות, תפילות ודיבורים, וגם דיבר בשיחה ע"ז על הלימוד, שזה כ"כ חשוב, נכון שצריך איכות בוודאי, בישיבה צריך להתייגע, בחור שיוכל ללמוד היטב, אבל אם לא יכול כך, יתפוס שינון לימוד, לקוטי הלכות בפשטות, לומדים ב' ג' פעמים בבקיאיות לקוטי הלכות, אז מתחיל להבין מה שנעשה כאן, וכן בכל הספה"ק, הידיעות הם הצמצומים דקדושה, וזה נקרא קדושת מוחין דקטנות. אלא שהם צריכים להיות במקום הנכון, וכך הם לא סותרים את

הגדלות.

ואפילו בענין הפשיטות מוסיף רבינו ענין זמירות שבת, יש שהורגים את הזמירות בתמימות ופשיטות, הנגינה של רבינו זה ענין אחר, דביקות נורא, איך אפשר להרוג ניגון כזה, מה שחמץ עושה. ה' ירחם, אבל כיון שהניגונים קשים, עשו אותם במהרה, תמימות, אבל אצל אנ"ש היו ניגונים איטיים הרבה.

הדור שלנו, הנסיון הכי קשה הוא הנגונים, יש מנגנים שאין יודעים אם הם חסידים או גויים ושיכורים, נורא ואיום, אל תשאל מה הכונה, כשאני נכנס לחתונה של עשיר, מביאים סחורה יקרה, שתצא שבע, יין ובשר הכי טוב, כך ניגון הוא חתונה של עשיר, תצא משם רעב בלי דביקות?

מי אשם, בעלי גאווה שלא רוצים לנגן כראוי.

עוד תנועה לה', עוד תנועה ועוד תנועה.

במאמר שעוסק בתמימות הוסיף זמירות שבת, שבת כ"כ גבוה, תוסיף זמירות, י"ה רבון עלם וכו', למה אנשים לא מנגנים, כי רואים שהזמירות לא הועיל להם, הם אומרים רק דבר תורה, זה נפלא, אבל צריך רגש דקדושה.

הנה בא יו"ט קודש, צריך לחבר את הקול שהוא שפע הרגשי שבדעת, לאחר אותו בתוך הרגש ביחד.

והמאמר השני ק"ה שהזהיר להשתדל לעיין בתורתו, צריך להאריך בזה שיחה מיוחדת לגבי כללי ראב"ר, לא נאריך בזה, רק מה שאמר שיש לעיין בתורתו, דרכו שהוא מזכיר מאמר המובא בזה"ק ובבעש"ט, וצריך לעיין במקור הדברים, רבינו המשיך והאיר לנו אור הבעש"ט כראוי.

אנו בגלות מה, היה ברסלב עם שמחה ורוח חיים של האחדות וגישמאק, והיא שעמדה לאבותנו, שבכל דור ודור בא הסט"א ומבלבל, שלא מתנהגים בתמימות ופשיטות, צריך חיוב לומר תהילים ולקוטי תפילות כל יום, ולימוד משניות והלכה, ולהאיר פנים לחבר, להחיותו, ושמחה וריקוד, ולשמוח בה', תמיד עם רוח חיים, במקום זה עשו קנאה ושנאה בלבולים, זה גזרה נוראה.

והנה בא יו"ט קודש, ה' גואל אותנו מהגלות. י' ימים ראשונים של ניסן, עליית המלכות מהקליפות, בר"ח הוא הארה מרחמים גדולים שהמלכות יכולה לקום, בזמן הגלות אין יחוד, רק אנחנו צריכים לעשות היחוד, והוא שיאיר קול דקדושה.

החודש הזה לכם ראש חדשים, רבינו מברך בסי' ע' שהעיקר הוא כח משיכה לה' אפילו מתוך כח המכריח, כמה שנפלת מיצר הרע, תעשה אלפים התחלות, תמשך אחר ה' מתוך הנפילות והמכריח, זה עיקר המעלה שלך, מתוך היצר הרע שלך, אל תישבר, תימשך אחר ה' משם.

י' ניסן מתגלה, ועוד ה' ימים שיכנס מוחין דגדלות. י"ב ימי התחדשות, אומרים עוד פעם אמירה שוה, בכל יום ויום אותו דבר, עתודים חמשה, זה הבהמיות שלי, הקול נמצא למעלה, ריבוי אור, ולמטה אתה בהמה, תתקרב לה' מתוך המקום שלך, זהו הנהגת פסח, לומר הגדה בפשטות, ד' כוסות, מצה כרפס ומרור, ותשמח כמו ביהמ"ק וגאולה שלימה.

כי הפשטות ותמימות מגלה שמצאת את ה' בזה העולם, זהו עיקר הגאולה, הנה פרעה ושוטרים ושקרנים ואנשי קטנות המוחין, והנה מתחברים לה' שמתגלה בעולם, החיבור הוא תמימות ופשיטות. עיקר ההתחלה הוא לשחוט קרבן פסח, בהמה היא אויר של עוה"ז, ראית פעם פרה בבוקר, מו....

מהו פסח, גאולה של ממש, לדעת בשבילי נברא העולם, אני מונח במציאות של חמץ אהבות ויראות, מונח בידיים, הנה אני נגאל ונכנס ברחמים להמשך פרנסה וישועה.

איך, ע"י שמעיין בתורתו, להבין שרבינו מדבר איתי, תעיין אפילו מלה אחת בתורה, ולפרש, בלי קושיות ולומדות, אבל מבין קצת, זהו שפע גדול מן השמים. כמו שרבינו מדבר להסתכל בשכל, תעשה את זה, יש לי חרב התפילה, תעשה את זה, וזה מאיר בכל אחד, כמובן. יש בזה הארות נפלאות.

ויש לעיין בתורתו שצריך שיהיה תיקון המח, לא רק שהמח מתתקן, אלא שמרוב צרות כל אחד משתגע, שנה אחרי בר מצוה משתגע, כל חטא משגע, עצבות ופרשיות, איך יתרפא מוחו, תרופות? לא, לעיין בתורתו, צריך כח גבוה יותר. כי כך נמשך אלקותו ית'. פנימיות התורה הוא האור הגבוה ביותר, יש כמה מיני מוחין,

אבל העיקר הוא דברי הצדיקים, הם צמצמו המוחין בדברי תורה, ונעשה אצלך מוחין זגדלות פשוט, שזה עיקר ההתחלה.

גדלות ראשון דקדושה, נמשך תיכף כשנכנס יו"ט, ג' קוין ימין שמאל אמצע, כשנכנס הארה, צריך להשתמש בזה למעשה, לראות גדולת ה', אמונה, יודע שיש בורא, שמחה וחיות. וזה נכנס באדם איזה תיקון של אהבה שאני אוהב דברים קדושים, יכול לעשות דבר רשות באהבה, מצוה באהבה, תפילה באהבה. וכן יראה, וכך נתבטלים הפחדים, יש לו יראה מתוקה, מרגיש איך ה' מסתכל עליו. ומפחד ממנו.

ויש שהיראה נכנס לתוך מצוה וזהירות. יותר בעבודה למעשה, מוכיח עצמו לשוב כראוי, ויש התפארות והתפעלות. נקודות טובות, ונצח לנצח את העבר והירידות, ויש מצד ההוד, משיכה, ונעשה מציאות, יסוד תענוג דקדושה, יסוד הכל ליהות דבוק בה', לחשוב תמיד למחשבות קדושות, מלכות, נצח הוד יסוד מלכות שיר מרובע, חג"ת משולש, כפול מוחין, פשוט אלקות ממש.

בערב פסח מתחילין בימים האלה לצאת מאוירא דהאי עלמא, שהוא החמץ, שנכנס אויר במאכל שלך, אתה מרגיש את העוה"ז בגופך, כאן מונח אוירא דעוה"ז בעולם שלך, כך יש לך שייכות עם אוירא דהאי עלמא, לא רק עם אלקות, ולכן אתה בכפירה וקושיות ובלבול, הגאולה הוא שבעת ימים תאכל מצות, תקדש ז' המדות ע"י המצה,

כל המצוות בימי השנה הם במאכלים ובברית בקדושה, עיקר מצוות ה', וזה שאמע"ה כרת ברית שאנו נזכה לקדושה, הצדיקים מחזירים אותנו לקדושה, לאכילה אחרת לגמרי, וכן פרנסה וכל דבר בקדושה, עולם אחר לגמרי.

האויר של עוה"ז עזב אותך, זהו גאולה, כי אתה לא אוכל חמץ בפסח, זה פלא שבעולם, אין מאכל כזה בשאר האומות עד היום הזה, בדיוק זה נקודת האדם, תחיה בעולם אבל בלי הבלוף של דברי אנשים, היום מדברים בשם צדיקים ובשם רבינו, וגם אויר לא טוב, תשמע רק את האמת שמחזיר אותך לה', מביא אותך למוחין ודעת

בערב פסח מתחדשים י"ב ימים, י"ב נשיאים, יהודה יששכר זבולון, ראובן שמעון גד, כל יום בע אחר, יהודה דיבור, יששכר מחשבה, ראובן ראייה שמעון שמיעה, זבולון יציאה לקנות, גד מעשה, בנימין שינה, אשר אכילה, נפתלי שמחה, וכל יום יש את כולם, לא צריך לדייק דווקא אותו הנשיא.

ברא בריות טוובת להנות בהן בני אדם, הנאה דקדושה, זהו

הוצה לאכול, איזה כיסופין, צמאה נפשי לאלקים, אני מונח איפה שאני מונח כבהמה, אבל תדבר לה', תתפוס מקוה לך לתפילה, זהו העצה, לתפוס דיבורים.

ואז נהיה פסח לה', דילוג וקפיצה על העבר, יצאת מאויר של עוה"ז, זהו ביעור חמץ, תשביתו בחצות היום, בפסח מצרים דעת הר"ן שהיה מותר לאכול חמץ עם הפסח, או בבוקר, משארותם צרות, עיקר זמן פסח הוא בערב פסח, י"ד, עד הלילה, יש עוד שיטה שהיה אסור חמץ וכו'. או כל היום.

תצא מהגלות ע"י אמירת ההגדה בשני חלקים, חלק אחד צעקה קולות, הצילו, לא יכול לעשות כלום, רק מדבר עם ה', אתה עושה כל יום שטותים וירידות ולא יכול לצאת מתאוה, אבל מדבר לה', אני בטוח שתעזור לי, ב"ה עזרת לי כבר, יש לי זה וזה, דיבורים פשוטים של התבודדות.

זה מה שאנו לומדים כאן בשיחות שבסוף חלק ב, להתחזק בהתבודדות.

עד שיוצא מזה, פסח הוא לה', יום פסח הוא הארה של גדלות המוחין, הניגון של מנגן כשר, ניגון דקדושה, חמימות לב של כל המדות הנפולות נעשה יראה ואהבה דקדושה, זהו מציאות של ניגון, או כמו משל יפה, או כותב יפה שיכול לתאר בדיוק איך פלוני נבהל ואח"כ נשתומם, ואח"כ נהיה שמח, ואח"כ נהיה לבו עליז, זה נקרא ניגון, ניגון שזה לא נמצא שם, אינו ניגון. זמירות בלי זה, אינו ניגון.

בוודאי נגונים של רבינו, עמוקים מאד, והיו חסידי טאלנא קרובים, היה להם נוסח חזניש, ומשם באו כל החזנים, מאותו אזור, יאסלע, וכו' קברטין, שם בלע טשרקס, שם היו חזנים גדולים ביותר שבעולם, רבינו תיקן את החזנות, ניגונים עמוקים, היו אלף נגונים אצל אנ"ש שנאבדו.

צריך ללמד דרכי נגינה בכמה דרכים,

והעיקר לחפש את ה' בכל ניגון שיש, ולעסוק בזמירות שבת, בפסח מתגלה הרגשה, עבדים היינו לפרעה, וואו, והנה ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים וואו, זה ניגון כזה, מכת דם, בזיונות לגוי, ולי יש מים, ידום וישתוק, ניגון הוא אויר של עוה"ז שנעשה דעת, חיבור הדעת עם הגשמי

השיחה הזאת שכתוב כאן שהעיקר הוא תמימות ופשיטות, האמת שהכונה בפשטות לשמור על הזמן ולומר אמירות, וכו', ולא פוליטיקה סביב תמימות ופשיטות, אלא לקיים בפשטות מה שכתוב בשיחות הרן, ואם לא יכול, העיקר לשאול רב, לשמוע שו"ע, גם זה עיקר תמימות, לשאול רב ולברר ההלכה. זה עיקר.

התמימות בפסח הוא ושמחת בחגך והיית אך שמח, רק להמשך אחר מלך מלכי המלכים, ואפילו 'אך', דבר קשה, גם שמח, אך בגימ' אה"ה, אפילו בזיונות, רק שמחה, כל הישועות באים ע"י שאדם שמח בתמימות.

ליל הסדר הוא גילוי אלקות במדרגה הכי גדולה שבעולם, בלי שום שאלות, רק תמימות. וכן אמר רבינו זאת לענין זמירות בשבת ומוצאי שבת, כי נדמה לאדם שלא צריך רגש, על זאת הקפיד רבינו, צריך להתאחד לשירות ותשבחות, שזה תכלית האדם, להודות ולהלל לה', ולקבל ההרגשה שיש בשירות, וזהו ענין תהילים, וכן מציאות של תורה שבעל פה, כמ"ש בסי' ג'.

ומתוך זה יבא לתורה ק"ה, שהזהיר רבינו לעיין בתורתו, בלי זה"ק ובעש"ט יש שכחת התורה, הנה אנו באים לסדר קבלת התורה ולפני כן ל"ג בעומר, בשביעי של פסח מעשה הבעש"ט, ול"ג בעומר רשב"י, בלעדי הצדיקים לא ידוע כלל

דרכי נועם

הקטנות שלך, לאכול מעט פחות מכזית, אני נמצא בגשמיות עוה"ז, דמיונות בלי שיעור, וטובל במי מלח, מתקרב לצדיק, בחי' מלחא, הוא נותן לי טעם בחיים, וכך זוכין לקבל המוחין בכל צד, בימין, שמאל אין פחדים, לא מתפעל מדברים, רק עוסק בדברי רבינו בתמימות ופשיטות. מזמרים בתמימות ומשמח עצמו בתמימות. ומקבל יו"ט בתממות. וירק את חניכיו, כרפס, ס' פרך.

אח"כ יוכלין כבר לנגוע במצה, יחץ, מצה פרוסה, עוד לא אוחד במצה שלימה, לעורר בחי' הא, הא לחמא עניא, די, יש ד' מחשבות נפולות בלבולים וספיקות, צריך להאיר ו' במצה, אע"פ שעוד לא אוכל אפיקומן ו' מדות דקדושה מלאים מוחין, עדיין לא, רק שובר ועושה ד', שיש כח למצה להכנס לתוך הפרוסה, ע"י דיבורי תמימות, אומרין עליו דברים הרבה, אח"כ הגדלות נכנס בקטנות, אפיקומן.

יחץ, תתחזק. יש דרך להכניס את ה' בעולם, בבחי' ד', כמ"ש בסי' מ"ט, לצמצם המחשבה איך אני עובד את ה', מצד אחד הוא פה, תמימות, דברים הרבה, מאידך, תורת הצדיק, תורה מט, צמצום המחשבה, שיר פשוט כפול וכו', ביאת תתאה וביאת עלאה, כי חושב בתורתו למצוא שיש כאן בוודאי איזה עצה.

פעמים בפשיטות פעמים בתורה ותפילה, ולחפש בספרי רבינו איזה מח וחידוש, כמ"ש בסי' מ"ט שזה עיקר מה שצריך לעשות, שיהיה בעולם תורות רבינו.

כוס ראשון כבר עלה ליין שירה, גדלות המוחין, שנעשה כוס, אמונה ובטחון, וכבר יש גם גדלות ראשון, דרך אמונה שהנה אני בא למוח גדול אפילו כשאני נופל, וגם יש קטנות. בכתבי אריז"ל זה נקרא מוחין, למעשה זה בכמה אופנים, גילוי אלקות, אהבה ויראה, ופשיטות ותממות.

מגיד.

הא לחמא עניא די, ד' י', כי יש לי רק נקודה י', עדיין אני בגלות מר, רבונן של עולם, אין לי אוכל, מי מזמין אותי לליל הסדר, יש אנשים כאלה, עושים סדר לבד, וכן בכל יום, יש רבי ויושיבם לבד, כי אין מי שירצה לקרב, להדפיס פירושים של רבינו, אין מי שינגן, לא מבינים שיש עבודת ה' בתממות ופשיטות.

מגיד. מה נשתנה, חוזרים לקטנות לשאלו שאלות, רבונן של עולם למה עשית שינויים כאלה, כאן מתחיל לומדות ורמזים בהגדה, לשאול למה יש מרור, ורבינו מפרש, בלי רבינו יש לך ווארטים, עם רבינו זה פסח אחר לגמרי, לחיות עם אמונה.

מרור, שמוכרח לעבור את המרירות, יש קטנות, אל תיבהל, אם עובר וימררו, תטבל בחרוסת, זה ברחמים גדולים.

מדוע מטבילין שתי פעמים, יש שלא אוכלים לחם רק בשר, יש שצריך לאכול דבר שמתאחד עם הלחם, טיבולים, כותח הבבלי וכו', לאחד המאכלים עם הלחם, טיבול הוא חיבור ויחוד בין שני בחינות. כרפס קטנות, מטבילין במי מלח אצל רבינו, מרור בתוך חרוסת, יודע שה' כן מרחם, זה עושה שינוי גדול, אני כמו שאני, מטביל עצמי במקוה של רבינו.

ספרדים נהגו לטבול בחומץ, יש חמץ ויש חומץ, להבין את החילוק, חמץ זה נחמץ, חומץ זה גישמאק, מגלה את הטעם שבעולם, שומר על דברים שלא יתקלקלו, כובש ומקיים שנים רבות, כמו יין שתופס את המ.

פסח, לא סתם קצת תנועה ומנהגים, המנהגים הקדושים עושין את הפסח, רבינו נתן את הפסח בעצמו, תהיה נגאל, תשוב לדעת את ה'. תחזור לקבל מוחין דקדושה.

ובמוחין יש ב' דרגות, ולא רק מוחין אלא תמימות ופשיטות, כי ה' נמצא בעולם, תעשה מעשים, צדקה וחסד, קמח"א דפסח"א שניהם בגימ' שם רבינו, נפ"ה בגימ' מצ"ה, ועם אותיות שם רבינו, י"ג נפה של העומר. מצ"ה בגימ' ע"ב ס"ג, אור אלקות.

בזמן שביהמ"ק היה קיים, היה יו"ט הכי גדול, פסח, עליה לרגל, שורפים את החמץ ויוצאים מאויר העוה"ז, ונכנסים להנהגה שאין טבע, הטבע יוצא מאש, בחי' אויר דעוה"ז שמתפוצץ בחמימות דקליפה, אנו מחזירין את החמימות חזרה להאש דקדושה, ויוצאין מאויר דעוה"ז, ונכנסים ליו"ט פסח, הנה נכנס המלך והגיע אלינו.

דבר ראשון הוא גדלות ראשון, שאני כן יכול לנצח את היצר הרע, הוד דקדושה, כח משיכה לה', הוד מלך, הפוך מדוה והעצבות, יש משמעות וחיות. יסוד, אני הוא יסוד הבריאה, מייחד קוב"ה ושכניתי, מלכות אמונה. אמונה שבעוה"ז הוא כבוד ה', כל מחשבה דיבור ומעשה, כל מצוה ודיבור, ד' דברים אלה שיר מרובע, מתחדש באופן של מוחין פשוטים, מח של אור הבינה.

קדש. ורחץ. סימנים הקדושים של הסדר.

עיקר השמחה על היין, אין אומרים שירה אלא על היין, יין פירושו שאתה מעורר הלב להיות יותר גבוה, ד' כוסות של גאולה, והוצאתי וכו', כל אחד יש לו דאגות ונפילות, והוצאתי, כן תצא מזה, והצלתי, מצד ההוד, תנצל לגמרי מזה, וגאלתי, תהיה לגמרי איש חדש, ולקחתי, ועי"ז וידעתם, מוח גדול יותר.

בליל פסח נכנס המוח בתמימות מצד הבינה, בד' כוסות נמשך המוח הזה, שמתחבר הפשטות עם המוחין שרבינו נותן לנו חידוש, בכוס נכנס באדם קטנות שני, שרואה שיש חידוש, יש גדלות שני, אני ולא אחר, בחי' מצה, פשוט אין עוד מלבדו, בגימ' ע"ב וס"ג שמקבלים הכתרים מלמעלה, אחד יחיד ומיוחד, בלי אויר דעוה"ז, וה' יכול לשרות בעוה"ז.

רבינו אמר שכשאוחזין מצה ביד, אוחזין בהשי"ת כביכול, עד שזוכין למצה צריך להתחיל בכוסות, בסדר ההגדה,

נכנסים ביו"ט ושמחים, יש מח של הבנה, הנה המלך הגיע, יש בורא והוא בחר בי, הקערה היא השראת אלקות בעולם. קדש, שירה על היין, דברי תמימות, בזה נעשה מועדי ה', מקרא קודש, אני אומר ונהיה קודש, ושם נכנס מוחין גדלות שכבר באתי להבנה, ומבין כבר שיש שירה וזמרה, יין, והוצאתי. זכיתי להיות בעולם אחר.

ובתוך זה גם נכנס קטנות שני, בטחון שיש דבר גדול יותר, עוד אזכה להבין ספרי רבינו, כי הזהיר מאד להשתדל בתורתו, לא הולך לי, או שומע שיעור ממישהו אחר, גם זה הכונה, קטנות שני, אכדט"ם, בגימ' ע"ד, בטחו בה' עדי ע"ד, תמיד תחזיק מעמד, כי עתיד להיות טובה ואורה, ויש גם מצד שמאל לזכות ליראה, ויש דעת באמצע.

בקידוש גם נמשך גדלות שני מצד בינה, הנה זכית להגאל, כבר יש לך הרגשות.

ורחץ. לרחוץ כל המדות שלך בחסד והתחזקות, ה' כן איתך, נקודות טובות. לרחוץ עצמך כראוי, וכרפס, לחזור למציאות

דרכי נועם

כולנו מסובין, כי אתה באמת בן חורין.

צעקה בהגדה הוא תיקון הברית, מלחמה ביצר הרע הוא עצם אמירת ההגדה בקול, רבינו אוהב אנשים שאומרים בתמימות, כאן מונח כל התורה כולה, צעקה על יצר הרע, רבי נתן אומר שהצעקה הוא היגיעה שאתה עמל נגד העצבות והצרות, בבית ופרנסה ובית וילדים כל יגון ואנחה שבעולם, ויצר הרע, אנשים והסתרה על ענין רבינו, מה שמבלבל ענין רבינו, וחסרון הנגינה והשמחה, תמסור עצמך לה' ותצעק אליו,

מתחילה היו עע"ז, וקרבתו המקום לעבודתו, ושוב נפלנו, והיא שעמדה, בכל דור וכו', צועקים לה', שנזכה ללחום באוירא דעוה"ז שגורם טבע, שכחה של מנגן רשע, ולא עושים מה שצריך, כי נפלו לקטנות, וכופרים בהשגות אלקות ומוחין דגדלות. ה' ירחם שנזכה להתעורר.

בכוס שני נמשך שירה וזמרה, היה כדאי כל היגיעה, ומברכין גאל ישראל.

אח"כ באים למצה, אחדות ה' ממש, גם בזה יש תיקון כל מיני קטנות, כאן מתחיל קשר הכוסות מצד הבינה עם מצה מצד עצמות אלקות, מתחבר תורה ק"ד עם תורה ק"ה.

ב' מיני מצה יש, מצד שלימות ומצד פרוסה, מצה זה מצד הביטול, יש מצד החסדים הגדולים אור אלקי, ויש חסדים יותר גדולים לתקן אפילו שקלקלת, צד השמאל,

מרור, קשה ללמוד ולהתפלל, טובלים בחרוסת, ואז כורכין שהוא עיקר תיקון המוחין, ללמוד ספרי רבינו ולכרוך ביחד גדלות וקטנות.

בזמן שביהמ"ק קיים, כורכין פסח מצה ומרור, מצה הוא אור אחדות אלקות, מרור אור הבינה שיורד לתוך המרירות בחי' לאה מלכות דבינה, אמונה עם שכל, שם שורש הקושיות, והפסח אמונה בחי' מלכות דקדושה, פה סח, תמימות ופשיטות. ונעשה תיקון הדעת.

ושלחן עורך, כל הבריאה רק אמונה ובטחון,

צפון, אפיקומן, שלימות המצה, הוא תיקון הקטנות, שהד' יתחבר אל המח, כי יש שיר מרובע, משולש כפול ופשוט, פשוט הוא אחדות ה', מצה, כפול חכמה בינה כוסת ומצה, משולש בכלי המוחין ומדות שלנו, ונהי שלנו, ואח"כ יש נהי עצמו שהוא למטה, זה נקרא ד', שאנו בעניות ואביונות, בחי' ד'. יש ד"י אכלו אבהתנא, נקודה של התחלה, ה"א לחמא ד"י, החיות הוא שהצדיק הרבי נותן לי נקודה, תוכחת הצדיק שמחיה, יחץ, הוא הד' עם ו', שכבר עוסק בתיקון ו' מדות, וצריך שיהיה נעשה מזה ג' ההי, ד"י ד' וו', שזה עיקר התגלות אפיקומן, אפיקו מ"ו, מעלה את הניצה"ק, מ"ן הוא ענין שבלב, שהלב מתקדש, זהו ענין קרבן, שהאדם עצמו נהיה מציאות אחרת לגמרי.

החכם שואל מה העבודה הזאת לכם, הוא לומד ומתפלל, לא מריגש חיות, אין לו ניגון, א"ל אין מפטירין אחר הפסח, תתחבר לטעם הגישאמק, אז נעשה ג' ווין, מד' ה', תורה מט, כשנעשה תיקון ה' זה מאיר בו, ו' חלקים ונמשך רוח חיים, ה' יזכנו, שיהיה שומן על הזקן של קרבן פסח, זהו עיקר הקפיצה ודילוג לה', רשע אין לו קרבן פסח, חכם אומר טעמתי את הפסח, אין מפטירין, שיכנס בתוך החוקים עדות ומשפטים, בכל דבר שיהיה ניגון, אפיקו מן, תעלה את הניצה"ק, זה מה שצריך להבין בספרי רבינו.

הרשע אומר, מה העבודה הזאת, הכל ריק, היצר הרע מדבר

אליו וכו', מה עבודה יש באכילה, לא יתכן, כי לא מאמין שיש צדיקים, והתמימות מסובך אצלו, בתורה כן כתוב תירוץ לרשע, ואמרתם זבח פסח הוא, לא אומרים זאת לרשע, כי רבינו מלמד שעיקר ישועתך שלא תשאל שאלות, רבינו אומר, תעשה, בלי שום קושיות, בסוף תראה שזה כן עובד. הקהה את שיניו כלומר, סי' ל', תוכחה עם חסד, כשמקבל תוכחה, אח"כ נהיה חסד, התחזקות ומוחין, איה ומלא, ה' תמיד נמצא, כשמקבל תוכחה תזכה למח. התוכחה הוא שצריך השגות אלקות. אם לא מקבל תוכחה, איך יבא אליו החסד, יו"ט הוא חסד שה' תמיד אצלך

הרשע הקהה את שיניו לגרום לו לשמוע תוכחה, זה קשה מאד, אדם לא רוצה לשמוע, צריך להראות לו, כמה מר החיים שלך, לעומת מי שזכה שיש לו חיים טובים, אתה חי במרירות כי אינך מחפש לקבל מרבינו, דבר ראשון אל תשאל קושיות, אומרים לך לשמח עם ה', תעשה את זה, תאמר הרבה, לכן לא אומרים תירוץ לרשע, כמ"ש מהר"ת בהל' פסח ה"ט.

תם ביד חזקה. בתמימות. אלא שיש לאדם הרגשה בעבודת ה', והוא עודנו מסתפק אם זה מה שרבינו התכוון, אל תהיה תם כזה. בוודאי רבינו התכוון לזה.

אינו יודע לשאול כפרה, או שלא מבין שצריך לתקן משהו, כל הספקות ובלבולים, נקרא שאינו יודע לשאול, ואת פתח לו, תקח מצוה ותהיה בשמחה, בעבור זה עשה ה' לי, כל הבריא עומדת על מצוות ואמירות בתמימות.

אח"כ ברכת המזון, מקימים את השכינה מתוך סעודה בעוה"ז, כן ממש היום הזה, ראשון ושני, סעודת שבתעם הנרות והילדים, והבית שלו, והחולשות שלו, ככה כמו שזה נראה, זה מה שה' רוצה. ברכת המזון מכניס את השכינה בעולם, הכל חסד, יציאת מצרים ברית ותורה ובנין ביהמ"ק, אבינו רועינו זוננו כלכלנו, וואו הרחמן

כוס שלישי, דעת של כורך, במצה זה מאחדות ה', עתה נמשך באופן של יין, נעשה שירה של דעת.

ואז יכולין לומר חלק שני של ההגדה, דברי תודה והודאה, תהילים ותפילות, כל התפילות של כל השנה. תיקון המוח, הוא היגיעה להבין ספרי רבינו, להתייגע מאד, לרדת לבזיונות לחפש, וימררו וכו', נופלים, ולא מוצאים דיבורים וחיות, השני הוא שה' עוזר כבר, ובוטח בה' בוודאי יעזר, כל המוחין מתאחדים, ונעשה שירות ותשבחות. ה' מחכה שאהללנו, מחכה לברכה ממני, זה התענוג שיש לו מהשירות ותשבחות שלי,

נרצה, חסל סידור פסח, חד גדיא, כך נהיה סדר לכל העולם ושמרתם את בריתי, דם פסח ודם מילה, אע"ה כרת עמו ה' ברית, שיהיה ברית הלשון וברית המעור, לשה"ק, זה שרבינו מזכיר כאן תיקון הרהורים, נדמה לאדם שלא יכול לצאת מבלבול שלו, כל אחד ודרגות שלו בענין זה, מי שיותר במדרגה גבוה כל טיפה נורא נוראות, ה' כרת ברית עם אע"ה, בכל שנה ושנה נכנסים בקדושה מחדש, דם ברית, לאחד כ"ב אותיות דבינה וכ"ב אותיות דמלכות, בגימ' דם כנ"ל.

דם פסח, כתוב במדרש פ' אמור ושמרתם את בריתי זה ספירת העומר, וכתב הרה"ק מאפטא זי"ע באוהב ישראל פ' אמור, שזה עיקר תיקון להכניס לתוך הכלים, לבושים,

דרכי נועם

לשמוע בקול רבינו, היגיעה של ישמע בזיונו ידום וישתוק,
להפוך את זה לשמחה,

ספירת העומר אינו קטנות ודינים, הקשיים רק בגלל שאתה
לא מבין איך לחיות, חייל חי ושמח, יורה והורג גויים, פצצה
של מליון דולר זורק גישמאק, ספירת העומר זה גדלות
דגדלות, יכול להמתיק את העומר, גבול, כלי, שם יש י"ג
נפה, בגימ' מצה, מדות הרחמים מתגלה.

חודש ניסן נכנסים לעבודת ה', להתפלל ביחד, נגינה
להתחזק חברים ביחד, לחפש מחדש, בכל שנה מקווים
אולי נזכה להגאל, אולי יבא משיח, אולי יהיה לי חבר אחר,
ה' יעזור שהנגונים יגאלו.

בכל שנה מתחדש התורה שבכתב ובעל פה, לולא ישיבות
לא היה תורה בעולם, זה תלוי בכמה אנשים בכל דור, רבי
חייא בזכותו יש משניות, בלי זה, לא היה נשאר כלום
מהתנאים. וכן בכל דור.

ה' יעזור שיאיר אור הצדיק, במצה, דיבורים ופשיטות, והכל
יתאחד יחד עם אור המצה שיתגלה בעולם הזה, בהתגלות
כבוד ה' ונזכה לגאולה שלימה בב"א.